

Zdravotně
sociální fakulta
Faculty of Health
and Social Studies

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Zdravotně sociální fakulta

Katedra radiologie, toxikologie a ochrany obyvatelstva

Bakalářská práce

Využití nestátních neziskových organizací při
zdolávání mimořádných událostí nebo
krizových situací na území Jihočeského kraje

Vypracovala: Lenka Šturmová

Vedoucí práce: Ing. Mgr. Marie Charvátová

České Budějovice 2015

ABSTRAKT

Dobrovolnická činnost se rozvíjí již od dávné historie. Od samotných počátků měli lidé potřebu pomoci svému bližnímu v nastalé neočekávané situaci, kterou by on sám ze svých možností nedokázal překlenout. Nestátní neziskové organizace se při mimořádných událostech a krizových situacích angažují a jsou nápomocni občanům, které postihla mimořádná událost.

Tato bakalářská práce má za cíl definovat jaké nestátní neziskové organizace se na území Jihočeského kraje nacházejí a jak fungují při mimořádných událostech a krizových situacích v Jihočeském kraji. Dále práce zhodnotí, zda jsou nestátní neziskové organizace v Jihočeském kraji dostatečně využívány při mimořádných událostech a krizových situacích. První část bakalářské práce je věnována dobrovolnictví a dobrovolnické službě. Charakterizuje dobrovolnictví, zabývá se principy třetího sektoru a celkovým vývojem dobrovolnické činnosti. Podle platného právního předpisu definuje dobrovolnickou službu a vysvětluje tři základní pohledy, kterými můžeme pohlížet na dobrovolnickou činnost.

V bakalářské práci je také popsán vznik a účel Rady pro nestátní neziskové organizace, která je v oblasti nestátních neziskových organizací velmi důležitá. Dále první část pojednává o základních skupinách nestátních neziskových organizací, které náš právní řád rozlišuje. Jedná se o spolky, obecně prospěšné společnosti, ústavy, nadace, nadační fondy a církevní organizace. Při popisu těchto skupin se práce zaměřuje na obecnou charakteristiku a na některé podmínky k jejich vzniku. Práce se dále vrací k historii a popisuje vývoj neziskového sektoru již od husitské revoluce, Rakouského císařství a Rakouska-Uherska, první republiky, druhé světové války, komunistického období a postkomunistického období. Zaměřuje se na nově vznikající spolky a jejich cestu až po současnost. Popisuje změny, ke kterým od roku 1997 do současnosti došlo. V neposlední řadě se práce věnuje také Panelu nestátních neziskových organizací Jihočeského kraje. Zabývá se vznikem, hlavními úkoly a cíli Panelu nestátních neziskových organizací v Jihočeském kraji a uvádí výčet, charakteristiku, vznik a

činnost prováděnou při mimořádných událostech jednotlivých nestátních neziskových organizací, které se v Panelu nacházejí a mají uzavřenou dohodu s Jihočeským krajem.

Bakalářská práce dále řeší podmínky poskytování humanitární pomoci do zahraničí, právní úpravu a jaké formy humanitární pomoci lze poskytnout do zahraničí. Stručně charakterizuje záchrannou humanitární pomoc do zahraničí, materiální pomoc do zahraničí, finanční humanitární pomoc do zahraničí, poradenskou humanitární pomoc do zahraničí a kombinovanou humanitární pomoc do zahraničí.

Na konci teoretické části se bakalářská práce zabývá pojmem mimořádná událost podle platného zákona. Charakterizuje základní a ostatní složky integrovaného záchranného systému. Definiuje záchranné a likvidační práce, kdo je provádí a k čemu slouží. Dále vysvětluje dokumentaci integrovaného záchranného systému, stupně poplachu a stručně je charakterizuje. Mimo definování mimořádné události také definuje pojem krizová situace. Práce přibližuje, v jakém zákoně se pojem krizová situace nachází a popisuje typy krizových situací, a to krizové situace přírodního a antropogenního charakteru. V poslední etapě teoretické části tato bakalářská práce popisuje vztahy mezi nestátními neziskovými organizacemi a integrovaným záchranným systémem. Charakterizuje tři typy dohod, které mezi sebou nestátní neziskové organizace a integrovaný záchranný systém uzavírají. Jedná se o dohody o plánované pomoci na vyžádání, o poskytnutí osobní nebo věcné pomoci a o spolupráci.

Ve druhé části bakalářské práce je zpracován výzkum nestátních neziskových organizací, které mají uzavřenou smlouvu s Hasičským záchranným sborem Jihočeského kraje a nacházejí se na území Jihočeského kraje. Cestou osobního rozhovoru s jednotlivými zástupci organizací byly zjištěny informace k tomu, aby bylo možné porovnat jejich využití při mimořádných událostech. V textu jsou definovány jednotlivé organizace, jejich charakteristika a druh činnosti. V tabulkách jsou zanesena některá získaná data o organizacích. Bakalářská práce ve své druhé části pracuje na analýze potenciálně možných organizací k uzavření dohody s Hasičským záchranným sborem Jihočeského kraje. Fullerovou metodou stanovuje kritéria, která by bylo vhodné

využít k posouzení a stanovení nestátních neziskových organizací jako vhodných subjektů k uzavření dohody.

Práce vychází z výzkumné otázky, jestli jsou nestátní neziskové organizace v Jihočeském kraji dostatečně využívány při zdolávání mimořádných událostí a krizových situací. Při zpracování této bakalářské práce byly použity platné normy, odborné literatury a výzkumy, které byly prováděny formou osobních rozhovorů s jednotlivými zástupci dotčených nestátních neziskových organizací.

Zpracovaný výzkum zjistil, že využívání nestátních neziskových organizací je na dobré úrovni. Uzavřenou dohodou mezi Jihočeským krajem a vybranými nestátními neziskovými organizacemi vznikl Panel nestátních neziskových organizací Jihočeského kraje, který velkou měrou přispívá k efektivní humanitární pomoci při mimořádné události nebo krizové situaci. Také bylo zjištěno, že v České republice je patrný vzrůstající trend spolupráce nestátních neziskových organizací v integrovaném záchranném systému při zásahu. V Jihočeském kraji se spolupráce při zásahu v jednotlivých letech neliší, kromě let 2008 a 2012, kdy spolupráce mírně vzrostla. Při porovnání výsledných procent jsou spolupráce v České republice a Jihočeském kraji přibližně na stejné úrovni. Výzkum také zjistil, že pro efektivnější posuzování využití nestátních neziskových organizací při zdolávání mimořádných událostí a krizových situací je nezbytné vézt si přesné statistiky.

Klíčová slova: dobrovolnictví, dobrovolnická služba, nestátní neziskové organizace, spolky, obecně prospěšné společnosti, nadace, nadační fondy, ústavy, církevní organizace, mimořádná událost, základní složky IZS, ostatní složky IZS, stupně poplachu, dokumentace IZS, krizová situace, Panel nestátních neziskových organizací Jihočeského kraje

ABSTRACT

Voluntary activities have developed since the ancient time. From the beginning people had a need to help to their neighbours in unexpected situation which came suddenly because they could not manage to do it on their own. Non-state and non-profit organizations engage in the case of emergency and they are ready to help to citizens who are affected.

The aim of this bachelor thesis is to define which non-state and non-profit organizations are situated in South Bohemia area and how they work during the emergency in South Bohemia. The work also evaluates if non-state and non-profit organizations are used sufficiently when the emergency comes. The first part of bachelor thesis is devoted to voluntariness and voluntary service. It describes voluntariness, deals with principles of third sector and voluntary activity overall development. According to the valid legal regulation it characterizes voluntary service and explains three basic points of view on voluntary activity.

In the bachelor thesis there is described formation and purpose Non-state and Non-profit Organizations Council as well, which is in the area of non-state and non-profit organizations highly important. Then it pursues to fundamental groups of non-state and non-profit organizations which our legal code distinguishes. It speaks about associations, generally beneficial companies, institutions, foundations, foundation funds and church organizations. When describing these associations, work focuses on general characteristic and some conditions for establishment. The author speaks about history and describes development of non-profit sector since Hussite revolution, Austrian Empire or Austro-Hungarian Empire, The First Republic, World War the Second, communistic and post-communistic period. It specializes in new arising associations and their progress so far. It describes the changes from 1997 up to now. Last but not the least the work deals with Panel of Non-state and Non-profit Organizations in South Bohemia. It focused on the foundation, primary task and goals of Panel of Non-state and Non-profit Organizations in South Bohemia and speaks about list, characteristic, foundation and activity in cases of emergency in particular non-state and non-profit

organizations which are found in the Panel and they made agreement with South Bohemia representatives.

The bachelor thesis also deals with conditions for humanitarian help providing into foreign countries, legal adjustment and the form of humanitarian help which can be provided into foreign countries. It briefly characterizes rescue humanitarian help into foreign countries, material help into foreign countries, financial humanitarian help into foreign countries, consultancy humanitarian help into foreign countries and combined humanitarian help into foreign countries.

At the end of the theoretical part the bachelor thesis is focused on the term of emergency according to law. It characterizes elementary and the other groups of Emergency Services of integrated rescue system. It gives a definition of rescue and liquidation works, who carries them out and what are they for. As next it explains integrated rescue system documentation, alarm degrees and characterizes them shortly. It speaks about the difference between emergency and crisis situation. The work describes the law in which the term of crisis situation can be found and characterizes sort of crisis situation, specifically those which are of natural and anthropogenic cause. In the last part of the theoretical work are described relations among non-state and non-profit organizations and integrated rescue system. It characterizes three types of agreement which non-state and non-profit organizations and integrated rescue system make. It is mainly about agreements for planned help from the reason of requesting, personal or material help provision or about the cooperation.

In the second part of this bachelor thesis is worked out the research of non-state and non-profit organizations which made an agreement with Rescue Fire-fighting body of South Bohemia and are situated in South Bohemia. By using of personal talk with the particular deputies were founded out the information for comparing in utilization in emergency. There are defined individual organizations, their characteristic and type of activity. In the table there are portrayed some received data about organizations. Bachelor thesis also speaks about analysis of potentially possible organizations for making an agreement with Rescue Fire-fighting body of South Bohemia. By using of

Fuller's method it determines suitable criteria which can be used for appraisal and determination of non-state and non-profit organizations which are convenient subjects for making agreement.

This work is based on this research question: are non-state and non-profit organizations in the South Bohemia not underused during emergency events and crisis situations? When processing this work, current standards of scientific literature and studies were used, conducted through personal interviews with different representatives of the non-state and non-profit organizations.

The research founded out using of non-state and non-profit organizations is high level. Due to making and agreement among representatives from South Bohemia and chosen non-state and non-profit organizations was established Panel of Non-state and Non-profit Organizations in South Bohemia which helps a lot to effective humanitarian help when emergency or crisis situation. It was also discovered there is evident rising trend in cooperation of non-state and non-profit organizations in integrated rescue system during the intervention in the Czech Republic. In South Bohemia cooperation during the intervention is not any difference in previous years. The exceptions are years 2008 and 2012 in which the cooperation mildly increased. In comparing of resulting percents are co-operations in the Czech Republic and in South Bohemia roughly in the same level. The research also discovered it is necessary to keep precise statistics for more effective appraisal of using of non-state and non-profit organizations during the emergency and crisis situations.

Key words: voluntariness, voluntary service, non-state and non-profit organizations, associations, generally beneficial companies, institutions, foundations, foundation funds institutions, church organizations, emergency, elementary groups of IRS, the other groups of IRS, alarm degrees, documentation of IRS, crisis situation, Panel of Non-state and Non-profit Organizations in South Bohemia

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to – v nezkrácené podobě – elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejich internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne 5. května 2015

.....

Lenka Šturmová

Poděkování

Ráda bych poděkovala Ing. Mgr. Marii Charvátové, vedoucí mé bakalářské práce, za odborné vedení a cenné rady a připomínky, které mi velkou měrou pomohly zpracovat tuto bakalářskou práci. Dále bych chtěla poděkovat jednotlivým zástupcům oslovených nestátních neziskových organizací za vstřícnost a poskytnuté informace.

OBSAH

ÚVOD.....	14
1 TEORETICKÁ ČÁST.....	16
1.1 Dobrovolnictví.....	16
1.1.1 Dobrovolnická služba.....	17
1.1.2 Rada pro nestátní neziskové organizace.....	18
1.2 Nestátní neziskové organizace.....	19
1.2.1 Spolky.....	20
1.2.2 Obecně prospěšné společnosti.....	20
1.2.3 Ústavy.....	21
1.2.4 Nadace a nadační fondy.....	21
1.2.5 Církevní neziskové organizace.....	22
1.3 Historie nestátních neziskových organizací při řešení mimořádných událostí	22
1.3.1 Rakouské císařství a Rakousko-Uhersko.....	23
1.3.2 První republika.....	24
1.3.3 Druhá světová válka.....	24
1.3.4 Komunistické období.....	24
1.3.5 Postkomunistické období.....	25
1.4 Panel NNO Jihočeského kraje.....	26
1.4.1 ADRA.....	27
1.4.2 Diecézní charita České Budějovice.....	27

1.4.3	Oblastní spolek Českého červeného kříže České Budějovice	27
1.4.4	SHČMS Krajské sdružení hasičů kraj Jihočeský.....	28
1.4.5	Středisko pro rodinu a mezilidské vztahy a Linka důvěry České Budějovice o.p.s.	28
1.4.6	Diakonie Českobratrské církve evangelické České Budějovice.....	28
1.5	Komunitní intervenční psychosociální tým	29
1.6	Poskytování humanitární pomoci České republiky do zahraničí.....	29
1.6.1	Právní úprava	30
1.6.2	Formy humanitární pomoci do zahraničí.....	31
1.7	Mimořádná událost.....	31
1.7.1	Složky integrovaného záchranného systému	32
1.7.2	Záchranné a likvidační práce	33
1.7.3	Dokumentace IZS	34
1.7.4	Stupně poplachu.....	36
1.7.5	Krizová situace	37
1.8	Vztahy NNO v IZS.....	38
1.8.1	Dohody o plánované pomoci na vyžádání	38
1.8.2	Dohoda o poskytnutí osobní nebo věcné pomoci	39
1.8.3	Dohoda o spolupráci	39
2	VÝZKUMNÁ OTÁZKA A METODIKA VÝZKUMU.....	40
2.1	Výzkumná otázka.....	40

2.2	Metodika výzkumu.....	40
3	VÝSLEDKY.....	43
3.1	Oblastní spolek Českého červeného kříže České Budějovice.....	43
3.2	ADRA, o. p. s.....	44
3.3	Diecézní charita České Budějovice.....	45
3.4	Vodní záchranná služba Českého červeného kříže	46
4	DISKUZE.....	48
4.1	Využití nestátních neziskových organizací při mimořádných událostech	48
4.2	Organizace potenciálně vhodné k uzavření dohody.....	50
5	ZÁVĚR.....	59
6	SEZNAM INFORMAČNÍCH ZDROJŮ	61
7	PŘÍLOHA.....	66

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

ČČK	Český červený kříž
ČSČK	Československý červený kříž
FO	Fyzická osoba
GŘ HZS ČR	Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky
HZS kraje	Hasičský záchranný sbor kraje
IZS	Integrovaný záchranný systém
KS	Krizová situace
MU	Mimořádná událost
NNO	Nestátní neziskové organizace
OPIS	Operační a informační středisko
OS ČČK ČB	Oblastní spolek Českého červeného kříže České Budějovice
PO	Právnícká osoba
VZS ČČK MS ČB	Vodní záchranná služba Českého červeného kříže místní skupina České Budějovice

ÚVOD

Dobrovolnická činnost se rozvíjí již od dávné historie. Od samotných počátků měli lidé potřebu pomoci svému bližnímu v nastalé neočekávané situaci, kterou by on sám ze svých možností nedokázal překlenout. V dnešní době je pomoc stejně potřebná a bude potřebná i v budoucnosti, protože vždy se lidé vlivem mimořádných událostí budou dostávat do tíživých životních situací. V těchto chvílích zasažení potřebují několik základních věcí, a to materiální, finanční pomoc a především pocit, že na to nejsou sami. Při narůstajících počtech mimořádných událostí se postupně zdokonalují určité postupy pomoci postiženému obyvatelstvu.

V České republice pomoc obyvatelstvu zajišťují především složky integrovaného záchranného systému, které jsou zřízeny ze zákona. Provádějí především záchranné a likvidační práce. S těmi jim napomáhají nestátní neziskové organizace, protože samotný stát nemá dostatek prostředků na to, aby obyvatelstvu zajistil tu správnou adekvátní pomoc po ukončení působení mimořádné události. V době po skončení mimořádné události a nástupu dobrovolnické pomoci občanům zaujímají nestátní neziskové organizace velmi důležitou roli. Nestátní neziskové organizace nejsou zřizovány státem a ke své činnosti využívají především dobrovolnickou službu nebo finanční příspěvky. V případě mimořádné události mohou postiženému obyvatelstvu podat pomocnou ruku.

Téma *„Využití nestátních neziskových organizací ke zdolávání mimořádných událostí a krizových situací na území Jihočeského kraje“* jsem si vybrala proto, že při mimořádných událostech není důležité jen překonání působení mimořádné události, ale především okamžitá a hlavně efektivní pomoc postiženým občanům, pomoc s navrácením do původního života, poskytnutí morální a psychické opory v těchto chvílích. Pocházím z Jihočeského kraje a daná problematika mě z nabídky volných témat oslovila nejvíce. Práce mapuje, jaké organizace využitelné při mimořádných událostech se na území kraje nacházejí a jakou pomoc jsou schopny zajistit.

Práce se také zabývá Panelem nestátních neziskových organizací v Jihočeském kraji, který vznikl v roce 2010 dohodou Jihočeského kraje s vybranými neziskovými

organizacemi. V teoretické části jsou popsány jednotlivé organizace, které jsou v něm sdruženy. Podrobně je vysvětlena jeho úloha při mimořádných událostech, která tkví především v koordinační činnosti jednotlivých organizací a dobrovolníků.

Cílem, dle zadání, je zjistit, jaké nestátní neziskové organizace se na území Jihočeského kraje nacházejí a jak fungují při mimořádných událostech a krizových situacích. Dále by měla identifikovat silné a slabé stránky těchto organizací a způsoby spolupráce se složkami integrovaného záchranného systému.

1 TEORETICKÁ ČÁST

1.1 Dobrovolnictví

V dnešní době stále více stoupá významnost třetího sektoru a spolu s veřejným a soukromým ziskovým sektorem tvoří smíšenou ekonomiku. V rámci třetího sektoru vznikají organizace, které si nedávají za cíl ten nejvyšší zisk určený pro své blaho, ani nechtějí vládnout ostatním lidem. Jde jim především o to, aby dokázali pomoci lidem, kteří se ocitli v nouzi, a využít své příjmy jen pro zlepšení poskytovaných služeb či zdokonalení chodu organizace. (1)

Třetí sektor je také nazýván sociální ekonomikou. Principy humanismu a solidarity jsou základem tohoto pojetí. Sociální ekonomiku tvoří ekonomické subjekty, které sice vykonávají ekonomickou činnost, ale odlišují se od tržních společností vytvářejících zisk tím, že sledují sociální nebo environmentální cíle v daném místě. Tam jsou vytvářeny služby, pracovní místa a kromě zaměstnanců tam uplatňují svoji funkci i dobrovolníci. Oblast třetího sektoru je úzce propojena s dobrovolnickou činností. (1)

„Dobrovolnictví je základním stavebním prvkem občanské společnosti. Uskutečňuje nejvznešenější aspirace lidstva – touhu po míru, svobodě, příležitostech, bezpečí a spravedlnosti pro všechny.“ (2) Dobrovolnická činnost umožňuje družnost mezi lidmi, zajímá se o druhé a nabízí službu jiným lidem. Má snahu o to, aby každý jednotlivec mohl uplatňovat svá práva, aby se mohl po celý život učit, růst a v celé míře využít svůj potenciál. Dobrovolnická činnost se také snaží propojit společnost navzdory všem rozdílům, abychom žili ve zdravých, udržitelných komunitách, a aby lidé společně usilovali o nalezení řešení pro splnění společných úkolů. (2)

Dobrovolnictví chápeme jako ochotu člověka vynaložit jeho čas a sílu ve prospěch druhého nebo potřebné organizace i přesto, že mezi příjemcem a dobrovolníkem nejsou vytvořeny žádné vazby. Nejvíce dobrovolníků nalezneme v nestátních neziskových organizacích v oblasti ekologické, humanitární, sociální a zdravotní, kulturní, sportovní, vzdělávací, v oblasti lidských práv a práce s dětmi a mládeží. Jako příklad můžeme

uvést dobrovolné hasiče, kteří se podílí na záchranných a likvidačních pracích při mimořádných událostech (dále jen MU). (2)

1.1.1 Dobrovolnická služba

Dobrovolnickou službu definuje zákon č. 198/2002 Sb., o dobrovolnické službě a o změně některých zákonů (zákon o dobrovolnické službě). Dobrovolnická služba je podle zákona činnost, při které dobrovolník poskytuje (3):

- *„pomoc nezaměstnaným, osobám sociálně slabým, zdravotně postiženým, seniorům, příslušníkům národnostních menšin, imigrantům, osobám po výkonu trestu odnětí svobody, osobám drogově závislým, osobám trpícím domácím násilím, jako i pomoc při péči o děti, mládež a rodiny v jejich volném čase;*
- *pomoc při přírodních, ekologických nebo humanitárních katastrofách, při ochraně a zlepšování životního prostředí, při péči o zachování kulturního dědictví, při pořádání kulturních nebo sbírkových charitativních akcí pro osoby, které jsou uvedené v předchozím odstavci;*
- *pomoc při uskutečňování rozvojových programů a v rámci operací, projektů a programů mezinárodních organizací a institucí, včetně mezinárodních nevládních organizací.“*

Z hlediska délky trvání lze dobrovolnickou činnost rozdělit na krátkodobou a dlouhodobou (jen v případě, pokud je vykonávána po dobu delší než 3 měsíce). Dobrovolníkem se může stát každý občan, který splní požadavky dané zákonem o dobrovolnické službě. Dobrovolníkem se může stát fyzická osoba, která dosáhla věku 15 let. V případě, že by se dobrovolník ucházel o výkon dobrovolnické služby v zahraničí, musí být starší 18 let. Dobrovolník vykonává službu na základě smlouvy, kterou uzavře s určitou organizací. (3)

Zákon o dobrovolnické službě představuje ucelený systém podmínek, které umožňují neziskovým organizacím získat akreditaci pro oblast dobrovolnické služby pro vysílání dobrovolníků, kterou uděluje Ministerstvo vnitra na návrh akreditační

komise. Ta je složena ze zástupců Ministerstva zahraničních věcí, Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, Ministerstva vnitra, Ministerstva práce a sociálních věcí, Ministerstva životního prostředí, Ministerstva zdravotnictví, Ministerstva kultury a Ministerstva financí. Každé ministerstvo má v komisi jednoho zástupce. Akreditační komisí je Rada vlády pro nestátní neziskové organizace. Akreditace se uděluje na dobu 3 let. Organizace vysílající dobrovolníky je povinna uzavřít před vysláním dobrovolníka pojistnou smlouvu pro případ škody na majetku nebo zdraví, kterou dobrovolník při výkonu služby způsobí někomu druhému nebo sám sobě. Dobrovolník nese odpovědnost pouze za škodu způsobenou úmyslně. (3)

Jak již bylo uvedeno, dobrovolnictví je nepovinné, neplacené a provádí se pouze ve prospěch druhých nikoli ve prospěch dobrovolníka. Pokud se někdo rozhodne pro službu dobrovolníka, musí tak učinit svoji svobodnou volbou a je si vědom, že tuto činnost bude poskytovat bez nároku na odměnu. Jsou tři základní pohledy, kterými můžeme pohlížet na dobrovolnickou činnost (1):

- **nezisková perspektiva** – dobrovolnictví je bráno jako neplacená práce. Jedná se především o neziskové organizace se zaměstnanci, s řízením a hierarchickou strukturou;
- **občanský aktivismus** – forma participace. Jedná se o menší členské organizace zaměřené na komunitní život, motivaci dobrovolníků;
- **volnočasová perspektiva** – tento pohled je vnímán jako vybrání dobrovolnictví jako činnost spojenou se zájmy a koníčky.

1.1.2 Rada pro nestátní neziskové organizace

Rada vlády pro nestátní neziskové organizace je stálým poradním, koordinačním a iniciativním orgánem v oblasti nestátních neziskových organizací. Byla zřízena usnesením vlády v roce 1992 jako Rada pro nadace a usnesením vlády roku 1998 byla transformována na Radu vlády pro nestátní neziskové organizace. V čele rady stojí předseda. Mezi hlavní úkoly Rady patří především příprava podkladů pro rozhodnutí vlády ve věci podpory nestátních neziskových organizací a opatření týkající se

podmínek jejich činnosti. Sleduje, iniciuje a vyjadřuje se k právním předpisům, týkajících se postavení a činnosti nestátních neziskových organizací, zajišťuje spolupráci mezi ministerstvy, správními úřady a jinými orgány územní samosprávy v oblasti podpory nestátních neziskových organizací a jiné. (4)

1.2 Nestátní neziskové organizace

Nestátní neziskové organizace (dále jen NNO), jsou organizace, které se pohybují v soukromém sektoru, a tudíž nejsou zřizovány státem. Může ji založit sám občan ze svého svobodného rozhodnutí. Hlavním důvodem zakládání NNO není dosažení zisku na rozdíl od ostatních soukromých komerčních firem, ale schopnost naplňovat poslání organizace. Každý občan má podle ústavního zákona č. 2/1993 Sb., listina základních práv a svobod, ve znění pozdějších předpisů, právo na založení NNO, pokud splní všechny podmínky dané příslušným zákonem. NNO působí v mnoha oblastech jako např. v sociálních službách, ve zdravotnické péči, ochraně lidských práv nebo v mezinárodních vztazích. Pro nás jsou nejdůležitější NNO, které poskytují síly a prostředky v případě MU a krizových situací (dále jen KS). (5)

Náš právní řád rozlišuje několik skupin - spolky, obecně prospěšné společnosti, ústavy, nadace, nadační fondy a církevní organizace. (6) K 31. prosinci 2013 zanikly zákony, které upravovaly předešlé skupiny s názvem občanské sdružení a obecně prospěšné společnosti. Místo toho nový Občanský zákoník zavádí novou formu zvanou zapsaný spolek. Stávající občanská sdružení mají 3 roky na to, aby uvedla do souladu své dokumenty i způsob fungování s novou právní normou. Obecně prospěšné společnosti se nemusí transformovat a nadále mohou fungovat podle zrušeného zákona, nicméně nemohou již vznikat nové obecně prospěšné společnosti, ale místo nich Občanský zákoník upravuje tzv. ústavy. Modernější úpravou prošly i nadace a nadační společnosti, kdy byl zákon č. 227/1997 Sb., o nadacích a nadačních fondech také zrušen. Nadace a nadační fondy se také staly součástí Občanského zákoníku, podmnožinou fundací (sdružení majetku, které slouží ke konkrétně vymezenému účelu). (6)

1.2.1 Spolky

Spolek je právnická osoba a mohou ho založit nejméně tři osoby, které mají společný zájem. V platném znění Občanského zákoníku nalezneme definici spolku, kde se píše, že: „alespoň tři osoby vedené společným zájmem mohou založit k jeho naplňování spolek jako samosprávný a dobrovolný svazek členů a spolčovat se v něm.“ Členství a účast na činnostech spolků jsou založeny výhradně na dobrovolnosti. Hlavní činností spolku je uspokojování a ochrana těch zájmů, kvůli kterým byl spolek založen. (7)

K založení spolku je třeba si dobře vybrat název spolku. Ten musí být nezaměnitelný s názvem jiné právnické osoby. Sídlo spolku musí být určeno celou adresou. Dále je třeba určit orgány spolku a účel spolku, který vyplývá z hlavních důvodů a poslání, kvůli kterému se spolek zakládá. (7)

1.2.2 Obecně prospěšné společnosti

Obecně prospěšné společnosti řešil zákon č. 248/1995 Sb., o obecně prospěšných společnostech. Ten byl ovšem k 1. lednu 2014 zrušen novým občanským zákoníkem. Jak už bylo uvedeno, obecně prospěšné společnosti se nemusí transformovat na nově platnou organizaci, tím pádem organizaci zůstane statut obecně prospěšné společnosti a může se nadále řídit zrušeným zákonem. Nové obecně prospěšné společnosti již vznikat nemohou. (6)

Obecně prospěšná společnost je právnickou osobou, která poskytuje veřejnosti prospěšné služby. Získaný zisk společnosti nesmí využít ve svůj prospěch žádný člen, ať už jde o zakladatele či zaměstnance a musí být využit pro cíle, kvůli kterým byla obecně prospěšná společnost založena. Název obecně prospěšné společnosti musí obsahovat označení obecně prospěšná společnost nebo zkratku o.p.s. Zakladateli obecně prospěšné společnosti mohou být fyzické i právnické osoby. (8)

1.2.3 Ústavy

Podle Občanského zákoníku je ústav „*právnícká osoba ustavená za účelem provozování činnosti užitečné společensky nebo hospodářsky s využitím své osobní a majetkové složky.*“ Dosažené zisky může ústav využívat jen k podpoře činnosti, pro kterou byl založen nebo k úhradě nákladů za chod organizace. (7)

Název musí obsahovat „zapsaný ústav“, nebo alespoň zkratku „z.ú.“ Ústav vzniká zapsáním do veřejného rejstříku. Mezi orgány ústavu patří ředitel, který je statutárním orgánem a řídí chod ústavu. (7)

1.2.4 Nadace a nadační fondy

Nadace a nadační fondy patří mezi typ právnických osob nazývané tzv. fundace. Jako fundace označujeme právnícké osoby, jejichž základem je majetek. Stejně tak, jak je tomu u zapsaných spolků, nadace a nadační fondy řeší Občanský zákoník.

Cílem nadací a nadačních fondů je vložit peníze tam, kde jsou potřeba. Napomáhají v nejrůznějších oblastech. Poskytují pomoc seniorům, postiženým dětem, dětem bez domova nebo lidem, které potkala MU. Zakládají se zakládací listinou nebo pořízením pro případ smrti. Mezi nadacemi a nadačními fondy jsou některé rozdíly, které je třeba si specifikovat. (9)

Nadace

- Nadace mohou být založeny k trvalé službě společensky nebo hospodářsky užitečnému účelu.
- Při neschopnosti naplnování svého účelu, může být nadace nahrazena obdobným účelem (v případě nezměnitelného účelu v nadační listině vstoupí nadace do likvidace).
- Název nadace musí obsahovat slovo nadace.
- Majetek nadace tvoří nadační jistina.
- Při dosažení účelu nadace, díky kterému byla založena, je nadace zrušena a správní rada zvolí likvidátora.

- Před vznikem nadace je vkladová povinnost ve výši alespoň 500 000 Kč. (10, 11)

Nadační fondy

- Zakládají se ke společenskému nebo hospodářskému účelu, avšak jsou považovány za útvary dočasného charakteru.
- Název nadačního fondu musí obsahovat slova „nadační fond.“
- Nadační fond nevytváří nadační jistinu nadační kapitál.
- Při neschopnosti naplnování svého účelu rozhoduje o zrušení s likvidací správní rada (případně soud).
- Nadační fondy nemají vkladovou povinnost. (10, 12)

1.2.5 Církevní neziskové organizace

Tento typ organizace upravuje zákon č. 3/2002 Sb., o svobodě náboženského vyznání a postavení církví a náboženských společností a o změně některých zákonů, zkráceně zákon o církvích a náboženských společnostech. Jsou zde charakterizovány jako *„dobrovolné společenstvo osob s vlastní strukturou, orgány, vnitřními předpisy, náboženskými obřady a projevy víry, založené za účelem vyznávání určité náboženské víry, ať veřejně nebo soukromě, a zejména s tím spojeného shromažďování, bohoslužby, vyučování, duchovní služby a případně obecně prospěšné činnosti.“* Církevní a náboženské společnosti mohou zakládat svazy, zřizovat církevní právnické osoby, školy, charitativní zařízení, nadace a jiné. Registraci církevních právnických osob vytváří Ministerstvo kultury a její podmínky stanovuje zmíněný zákon č. 3/2002 Sb. (zákon o církvích). (13)

1.3 Historie nestátních neziskových organizací při řešení mimořádných událostí

Filantropie v České republice má své počátky v křesťanské filozofii. Charitativní aktivity vycházející z křesťanského učení především věnovaly pozornost péči o chudé, sirotky, staré lidi a zdravotně postižené. První nadace vznikaly ve 13. století a jejich účel tkvěl především v podpoře církví a duchovního vzdělávání. (2)

S příchodem husitské revoluce se postavení katolické církve na poli filantropie významně oslabilo. Vliv městského stavu se začal posilovat a řemeslnické cechy se začaly dobročinným aktivitám více věnovat. V roce 1620 došlo k tzv. rekatolizaci, kdy se pozice katolické církve opět obnovila. Nicméně stát se snažil svou moc nad církví upevňovat a začal ji ze sociální péče a vzdělávání vytlačovat. V období osvícenství, kdy vládl Josef II., byla sociální péče v rukou státu. Zrušilo se mnoho klášterů a jejich majetek byl zkonfiskován a předán do rukou světské charity a nadací, které byly založeny pro humanitární účely. Nad nadacemi dohlížel státní dohled zemské vlády. (2)

V období národního obrození došlo k rozvoji spolkové činnosti (zhruba od roku 1830). Vznikaly společnosti, nadace a spolky podporující vzdělávání, vědu, umění a rozvoj národní kultury. (2)

1.3.1 Rakouské císařství a Rakousko-Uhersko

V roce 1845 byl zdokumentován první spolek z této oblasti Spolek na podporu nešťastníků pro podporu obyvatel poškozených povodní. První spolky dobrovolných hasičů začínají vznikat až o několik let později. Mezi první vzniklý spolek můžeme řadit Spolek dobrovolných hasičů Zákupy v roce 1850. (6)

Jedna z hlavních NNO využívaných v oblasti zdolávání MU, Českého červeného kříže, vznikla v době, kdy se Rakouské císařství přeměnilo na Rakousko-Uhersko. V roce 1868 se nově založený spolek nazýval Vlastenecký pomocný spolek pro Království české a řadil se do Rakouské společnosti Červeného kříže. S tímto spolkem působil i Dámský pomocný spolek Červeného kříže pro Království české. Roku 1903 vznikla NNO, která je do dnešní doby stálým účastníkem při MU. Jde o Diakonii Českobratrské církve evangelické, jejímž předchůdcem byl Spolek evangelický pro ošetřování nemocných a chudých. (6)

V první polovině 20. století docházelo především k válkám. Z doby první světové války není známo příliš informací. Při první světové válce se na zvládnutí následků podílely oba české spolky Červeného kříže a jejich činností bylo především ošetřování

raněných, podpora invalidů, vdov a sirotků, sběr materiálů pro první pomoc vojákům a jejich soustavnou péči. (1)

1.3.2 První republika

V roce 1919 vznikla Katolická Charita, která patří mezi další významné NNO v dnešní době. Díky nepříznivé situaci na přelomu 20. a 30. let století bylo 408 000 obyvatel odkázáno na dary. V Československu se kvůli světové hospodářské krizi zavíraly továrny. Export se propadl a výrazně poklesla i výstavba bytů, přeprava zboží, lidí a materiálu. Světová hospodářská krize charitativní programy dostala do popředí. Československý Červený kříž (dále jen ČSČK) zajišťoval materiální a finanční pomoc pro sociálně slabé. V roce 1922 také pomohl hladovějícím obyvatelům ruské Samary a vyslal 32 vagónů oblečení a potravin. (1)

1.3.3 Druhá světová válka

V období druhé světové války se zapojovaly NNO. Jedna z nich byla opět organizace ČSČK. V roce 1940 byl ČSČK rozpuštěn a jeho veškerý majetek byl zabaven. Mnoho funkcionářů a členů ČSČK bylo zatčeno, vězněno v koncentračních táborech a řada z nich popravena. Ti, kterým se podařilo zůstat na svobodě, nadále pomáhali v místech postižených bombardováním, při likvidaci epidemie skvrnitého tyfu v Terezíně, při Květnovém povstání českého lidu v Praze a jiných. (1)

V roce 1945 se zapojovala Charita a postarala se o přeživší z koncentračních táborů. Byla založena ošetřovatelská služba, která zajišťovala ošetření raněných bojovníků od charitativních sester a stravování pro železniční personál a vojáky. Charita dále poskytla své ošetřovatelky na karanténní stanici a na výpravu zdravotníků do Terezína a zřizovala vývařovny.(1)

1.3.4 Komunistické období

Třetí sektor si v tomto období opět příliš neužil, jelikož v roce 1948 nastal komunistický převrat, který vedl k eliminaci NNO. Roku 1952 byla zrušena Diakonie, ČSČK nadále fungoval, již ale bez své nezávislosti. Na Katolickou Charitu čekala

hrůznější budoucnost. Ztratila možnost pracovat v sociální oblasti a regulována byla i oblast náboženská. Problémem bylo, že organizace označované za NNO jimi v podstatě nebyly, protože byly závislé na státu. Celá humanitární oblast byla tehdy v režii státu. (14)

1.3.5 Postkomunistické období

Několik měsíců před sametovou revolucí byla obnovena činnost Diakonii. Krátce poté se ČSČK a Charita staly nezávislými. Díky pádu komunistického diktatury vznikly další nové organizace, které se dnes aktivně zapojují v oblasti řešení MU, např. ADRA. (1)

Povodně v roce 1997 ukázaly, že NNO jsou schopny při rozsáhlých MU daleko lépe reagovat nežli stát. Toto zjištění bylo velkým mezníkem pro oblast českého třetího sektoru a díky němu se pohled veřejnosti na třetí sektor výrazně změnil. Krátce po povodních v roce 1997 se roku 1998 v Příbyslavi konala konference Ekumenické rady církví. Proto, že byla účast církví při povodních 1997 vyhodnocena jako slabá, stala se Česká republika součástí projektu Světové rady církví pro 11 postkomunistických zemí pod názvem „Přípravenost náboženských společností, veřejných organizací a státních institucí společně čelit katastrofám všeho druhu.“ (1)

V roce 2003 vznikl první právní předpis, který upravuje dobrovolnictví a statut dobrovolníka v České republice, zákon č. 198/2002 Sb., o dobrovolnické službě. V tomto zákoně jsou uvedeny náležitosti dobrovolnické služby. V roce 2004 se ukázalo, že prostor pro dodatečné lidské zdroje při zdolávání MU není malý. Při povodních v roce 1997 měla Armáda ČR ve službě přibližně 207 tisíc vojáků. Po roce 2004 už jen cca 26 tisíc. Je zřejmé, že Armáda ČR byla při zvládání MU výrazně omezena. Naskytl se proto prostor pro dobrovolníky. (1)

Od roku 1997 do současnosti potřeba třetího sektoru velmi narostla a dnes NNO zasahují při každých větších povodních a došlo k mnoha změnám (1):

- vzrostla ochota lidí přispívat na pomoc zasaženým povodněmi v ČR,

- dobrovolníci lépe organizují a spolupracují se státní správou a samosprávou,
- NNO se integrovala do havarijních a krizových plánů, účastní se zasedání krizových štábů,
- lepší spolupráce NNO v době nastání MU, ale i před např. se zástupci státní správy a samosprávy, s Hasičským záchranným sborem, zdravotnickou záchrannou službou nebo s ostatními NNO,
- vytvořily se předem připravené formy spolupráce (např. Panel NNO).

1.4 Panel NNO Jihočeského kraje

Pomoc při MU či KS zajišťují složky IZS, orgány krizového řízení a humanitární pomoc na území své působnosti. Na této pomoci se obvykle zcela dobrovolně podílejí dobrovolníci, jednotliví občané, ať už neorganizovaně, nebo kteří jsou vysílání NNO, a zavedené spolky. Protože jejich účast a pomoc u mimořádné události neměla koordinovaný postup, docházelo v minulosti k méně efektivnímu zapojování těchto dobrovolníků a organizací. Na některých částech území byla tato pomoc nadbytečná, naopak na jiném chyběla. Díky tomu mezi sebou NNO, hasičské záchranné sbory krajů a místně příslušné kraje začali spolupracovat a to vedlo k uzavírání dohod mezi konkrétními NNO a Hasičským záchranným sborem kraje (dále jen HZS kraje) nebo místně příslušným krajem. (1)

V Jihočeském kraji na počátku roku 2010 vznikla Dohoda o spolupráci Jihočeského kraje a vybranými NNO, které se sdružily v tzv. Panel nestátních neziskových organizací (dále jen „Panel NNO“). Mezi zakládající účastníky Panelu NNO v Jihočeském kraji patří organizace Oblastní spolek Českého červeného kříže České Budějovice, církevní právnická osoba Diecézní charita České Budějovice, tehdejší občanské sdružení ADRA a členové Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska – Krajské sdružení hasičů kraj Jihočeský. O rok později se přidalo ještě Středisko pro rodinu a mezilidské vztahy a Linka důvěry České Budějovice o.p.s. a Diakonie Českobratrské církve evangelické. Cílem dohody je využití NNO v co největší míře při dobrovolném poskytování sil a prostředků při mimořádné události nebo krizové situaci rovnoměrně

na území celého kraje především při první pomoci, při potřebě prostředků pro nouzové ubytování, stravování a ostatních opatření, psychologické, duchovní nebo sociální pomoci. Účastníci Panelu NNO Jihočeského kraje koordinují s HZS kraje nebo krajem při přípravě na MU a KS a při záchranných a likvidačních pracích. (1)

1.4.1 ADRA

ADRA je mezinárodní humanitární organizací poskytující pomoc lidem při MU. Její působnost je v mnoha státech a v České republice působí od roku 1992. Její hlavní náplň se především zaměřuje na pomoc seniorům, zdravotně postiženým, dětem a je řazena mezi nejhlavnější koordinátory při MU. Poskytuje především materiální pomoc při povodních, kdy zasaženým lidem zajistí např. čisticí prostředky, ochranné pomůcky, nářadí nebo velmi důležité vysoušeče místností, dobrovolníci jim pomohou s odklizením škod a úklidem. Dále postižené podpoří také psychicky. Psychosociální pomoc zajišťují proškolení dobrovolníci, kteří jsou rozmístěni po celé České republice. Při rozsáhlé MU vyhlásí i veřejnou sbírku a finanční výnos poskytne zasaženým. (15)

1.4.2 Diecézní charita České Budějovice

Diecézní charita České Budějovice je nestátní nezisková organizace a je součástí římskokatolické církve. Její práce v rámci humanitární pomoci nabízí pomoc lidem v nouzi v České republice i v zahraničí a opírá se o křesťanské principy. Je součástí hierarchie Charity ČR, která má po celé České republice 348 farních, městských a oblastních charit a ty dle své působnosti zajišťují jednotlivé služby a zařízení. Charitu ČR zřizuje Česká biskupská konference. Mezi hlavní činnosti Charity ČR patří především pomoc v oblasti humanitární pomoci při katastrofách a živelních pohromách, poskytuje sociální a zdravotní služby. Především dbá na to, aby byla pomoc poskytnuta všem, kteří ji potřebují, bez ohledu na náboženskou, státní nebo politickou příslušnost a jejich rasu. (16)

1.4.3 Oblastní spolek Českého červeného kříže České Budějovice

Český červený kříž (dále jen ČČK) je humanitární organizací působící na celém území České republiky. Existuje ze zákona a je státem uznanou národní společností

Červeného kříže. Je sdružený v Místních skupinách ČČK a Oblastních spolecích ČČK po celé České republice. ČČK působí především v humanitární, sociální, zdravotní a zdravotně-výchovné oblasti. (14)

Oblastní spolek ČČK České Budějovice (dále jen OS ČČK ČB) je hlavním koordinátorem Panelu NNO při vzniklé mimořádné události. Zástupce OS ČČK ČB je členem Pracovní skupiny obyvatelstva krizového štábu kraje. V roce 2002 vznikla transformací z původní Záchrané jednotky na Humanitární jednotku. Tato jednotka je nasazována v rámci Integrovaného záchranného systému (dále jen IZS) při rozsáhlých MU nebo KS, při kterých je jejich hlavní úkol zajistit nouzové ubytování, stravování a sociální a psychologickou pomoc postiženým lidem. (17)

1.4.4 SHČMS Krajské sdružení hasičů kraj Jihočeský

Dobrovolní hasiči zaujímají nedílnou součást při zajišťování pomoci při MU a KS. Cílem jejich činnosti je účastnit se na vytváření podmínek k efektivní ochraně života a zdraví obyvatel a majetku před požáry, dále poskytují pomoc při živelních pohromách a jiných událostech, při kterých jsou ohroženy životy a zdraví lidí a jejich majetek. (18)

1.4.5 Středisko pro rodinu a mezilidské vztahy a Linka důvěry České Budějovice o.p.s.

Středisko vzniklo v Českých Budějovicích v roce 1970. Od počátku mělo středisko charakter Krajské poradny. Během let poradna rozšiřovala svoji působnost a zaměření. V roce 1989 poradna změnila název na Středisko pro rodinu a mezilidské vztahy a tento název se používá dodnes, protože daleko lépe charakterizuje činnost poradny. Středisko poskytuje především psychosociální služby svým klientům (partnerům, manželům, jednotlivcům), pomáhá jim řešit problémy z různých oblastí mezilidských vztahů nebo osobní sféry. (19)

1.4.6 Diakonie Českobratrské církve evangelické České Budějovice

Diakonie v České republice provozuje 110 zařízení, organizuje humanitární pomoc v České republice, především při povodních. Její práce je založena na křesťanských

hodnotách a pomáhá všem bez rozdílu. Zřizovatelem je Českobratrská církev evangelická. Mezi cílové skupiny obyvatel se řadí děti a mladí lidé, rodiny, lidé v nouzi, lidé s postižením, senioři, umírající a lidé zasažení MU. (20)

Jak již bylo řečeno, Diakonie se v České republice věnuje především pomoci při povodních. Dobrovolníci odklízají naplaveniny, odčerpávají vodu a dělají jiné likvidační práce. Mimo to jsou také sociální oporou pro postižené. Dobrovolníci procházejí školením, kde se učí zacházet s povodňovou technikou a zvládat zátěžové situace. (21)

1.5 Komunitní intervenční psychosociální tým

Komunitní psychosociální intervenční tým poskytuje neodkladnou pomoc lidem zasaženým mimořádnou událostí. Je to skupina proškolených pracovníků, kteří se zaměřují především na duševní, sociální, duchovní a tělesnou pomoc. Tým se snaží přispět k tomu, aby lidé a komunity byly lépe připraveny na různý druh mimořádné události například na povodně, požáry nebo závažné dopravní nehody. Komunitní psychosociální tým funguje v rámci akreditovaného programu Ministerstva vnitra „KIP týmy pro mimořádné události“. Do komunitního intervenčního psychosociálního týmu patří ADRA o. p. s., Český červený kříž a Diecézní charita České Budějovice. (15)

1.6 Poskytování humanitární pomoci České republiky do zahraničí

Poskytování humanitární pomoci je velmi důležitá součást zahraniční politiky České republiky. Humanitární pomoc je poskytována podle potřeb zasaženého státu, podle rozsahu MU a finančních možností napomáhajícího státu, jelikož poskytovaná pomoc je hrazena ze státního rozpočtu. Hlavním cílem pomoci je především zamezit ztrátám na životech a újmě na zdraví, zmírnit krátkodobé nebo dlouhotrvající dopady, zlepšit životní podmínky obyvatel postižených MU a předcházet jejímu vzniku. Česká republika humanitární pomoc do zahraničí poskytuje prostřednictvím mezinárodních humanitárních organizací nebo zastupitelského úřadu České republiky v postiženém státu. Pokud dojde k rozsáhlé MU, postižený stát požádá o pomoc. Tuto informaci přijme OPIS MV – GŘ HZS ČR, které se po dohodě s Ministerstvem zahraničních věcí

podílí na přípravě návrhu na poskytnutí pomoci a operuje s mezinárodními organizacemi o přípravě a celkové realizaci humanitární pomoci. Česká republika poskytuje pomoc především prostřednictvím mezinárodních organizací. Kontaktním místem obou stran je MV – GŘ HZS ČR. (22, 23)

Česká republika má uzavřeny oboustranné dohody se sousedními státy a s Maďarskem v případě potřeby pomoci při katastrofách a jiných MU, aby přechody záchranných jednotek přes státní hranice probíhaly ve zjednodušeném režimu. Informaci při případné potřebě pomoci si mezi sebou státy předávají prostřednictvím OPIS příslušných územních celků. (24)

1.6.1 Právní úprava

Nejdůležitější právní normou, která upravuje poskytování humanitární pomoci do zahraničí je zákon č. 151/2010 Sb., o zahraniční rozvojové spolupráci a humanitární pomoci poskytované do zahraničí. Podle tohoto zákona poskytuje Ministerstvo vnitra (dále jen MV) humanitární pomoc do členských států Evropské unie nebo států, které tvoří Evropský hospodářský prostor. MV rozhoduje o tom, jaká forma pomoci a v jaké míře bude vyslána. (24, 25)

Úkoly MV jsou zakotveny také v zákoně č. 239/2000 Sb., o IZS v součinnosti s Ministerstvem zahraničních věcí. (26) Je zde také vedeno, že úkoly MV plní MV – GŘ HZS ČR. Nařízení vlády č. 463/2000 Sb., o stanovení pravidel zapojování do mezinárodních záchranných operací, poskytování a přijímání humanitární pomoci a náhrad výdajů vynakládaných právníky osobami a podnikajícími fyzickými osobami na ochranu obyvatelstva ve znění nařízení vlády č. 527/2002 Sb. je prováděcím předpisem k zákonu o IZS a obsahuje některá důležitá pravidla zapojování do mezinárodních záchranných operací. (24, 27)

Další důležitou právní normou je zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů. Tato norma umožňuje MV vysílat a soustřeďovat potřebné síly a prostředky požární ochrany při mezistátní pomoci a nezáleží na tom, kdo s nimi disponuje. Zákon č. 238/2000 Sb., o Hasičském záchranném sboru, ve znění pozdějších

předpisů, umožňuje spolupráci HZS ČR s mezinárodními organizacemi a zahraničními subjekty. (24)

1.6.2 Formy humanitární pomoci do zahraničí

O tom, jaká forma humanitární pomoci bude vyslaná, rozhoduje charakter a rozsah MU nebo teritoriální vzdálenost. Rozdělují se obecně do 5 typů. (23)

- **Záchranářská humanitární pomoc do zahraničí** - v rámci této pomoci jsou připraveny speciální typy odřadů, které odpovídají různým potřebám (povodňový odřad, požární odřad. Členové odřadu jsou především příslušníci HZS ČR.
- **Materiální pomoc do zahraničí** - funguje tak, že si o ni požádá postižený stát. Česká strana zváží poskytnutí humanitární pomoci a případně ji poskytne.
- **Finanční humanitární pomoc do zahraničí** - o této pomoci rozhoduje Ministerstvo zahraničních věcí ve spolupráci s MV – GŘ HZS ČR. Je poskytována přímo na bankovní účet postiženého státu.
- **Poradenská humanitární pomoc do zahraničí** - Česká republika vysílá specialisty a odborníky, aby poskytli informace, které by směřovali k zamezení nebo zmírnění ztrát na lidských životech nebo materiální ztrátě.
- **Kombinovaná humanitární pomoc do zahraničí** - při této pomoci se kombinují všechny čtyři formy pomoci.

1.7 Mimořádná událost

MU se rozumí podle zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, „*škodlivé působení sil a jevů vyvolaných činností člověka, přírodními vlivy, a také havárie, které ohrožují život, zdraví, majetek nebo životní prostředí a vyžadují provedení záchranných a likvidačních prací.*“ (26)

MU mají obvykle negativní účinek na funkci systému. Mohou zapříčinit jeho pozastavení a v krajních případech i zánik. MU mají různou povahu a lze je rozdělit do dvou základních skupin. Do první skupiny se řadí události, které jsou vyvolané přírodními jevy. V podmínkách České republiky dochází nejčastěji k povodním, vichřicím nebo požárům způsobených přírodními ději. Člověk, ale není neomylný a dochází i k MU, které jsou vyvolány lidským faktorem. Je třeba si rozdělit, zda se jedná o úmyslný nebo neúmyslný čin. Při technické závadě nebo například chemické či radiační havárii je následkem selhání lidského faktoru. Sabotáž, válka či terorismus je vědomě prováděná činnost a řadí se mezi úmyslné. (17)

Základní složky IZS, ke kterým se později vrátím, „zajišťují nepřetržitou pohotovost pro příjem ohlášení vzniku mimořádné události, její vyhodnocení a neodkladný zásah v místě mimořádné události.“ (26) Pokud nedojde k vyhlášení některého ze čtyř krizových stavů, základní složky IZS si postup při zvládnání MU koordinují sami podle vypracovaných plánů. Po vyhlášení některého z krizových stavů, je IZS podřízen orgánům krizového řízení podle zákona 240/2000 Sb., o krizovém řízení a krizové řízení dále využívá IZS jako koordinační orgán své činnosti. IZS zpracovává několik dokumentací. (26)

1.7.1 Složky integrovaného záchranného systému

Abychom pochopili účel a spolupráci jednotlivých složek, je třeba si definovat, co je vlastně integrovaný záchranný systém. Podle zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů jde o „koordinovaný postup jeho složek při přípravě na mimořádné události a při provádění záchranných a likvidačních prací.“ (26) Jinými slovy smysl IZS je integrovat každého, kdo by mohl přispět při provádění záchranných a likvidačních prací k řešení následků MU. IZS není organizací, jde především o vyjádření určitých pravidel spolupráce mezi jeho složkami tak, aby v místě MU mezi sebou složky co nejefektivněji spolupracovaly.

Základní složky IZS

- Hasičský záchranný sbor České republiky,

- jednotky požární ochrany zařazené do plošného pokrytí kraje,
- Zdravotnická záchranná služba,
- Policie České republiky.

Základní složky mají hlavní úlohu při zdolávání MU, mají nepřetržitou pohotovost a jsou vždy připraveny k výjezdu na místo události a její řešení. (26)

Ostatní složky IZS

- vyčleněné síly a prostředky ozbrojených sil,
- ostatní ozbrojené bezpečnostní sbory,
- ostatní záchranné sbory (vodní záchranná služba, letecká záchranná služba),
- orgány ochrany veřejného zdraví,
- havarijní, pohotovostní, odborné a jiné služby,
- zařízení civilní ochrany,
- neziskové organizace a sdružení občanů.

Všechny tyto složky napomáhají při záchranných a likvidačních pracích. (26)

1.7.2 Záchranné a likvidační práce

Záchranné a likvidační práce definuje zákon č. 239/2000 Sb. o integrovaném záchranném systému. Záchranné práce provádějí složky IZS v případě, pokud je oznámena nebo se neodvratně blíží MU a je nutné v místě události nebo v místě předpokládaného účinku MU nasadit složky IZS bezprostředně a nejpozději v okamžiku, kdy je to možné, s ohledem na zdraví a životy zasahujících osob. Díky systému plošného pokrytí území státu jednotkami požární ochrany a zdravotnickou záchrannou službou jsou stanoveny dojezdové časy jednotek a osádek. Díky tomu dochází k dřívějšímu provedení záchranných prací a tím i k vyšší efektivitě zachraňování. Součástí záchranných prací je evakuace osob, zvířat a majetku. Záchranné práce mají vždy prioritní postavení vůči likvidačním a obnovovacím pracím. (28)

Likvidační práce se provádějí po odeznění MU. Odstraňují se následky (dopady) MU, které byly zanechány na osobách, zvířatech, věcí nebo životním prostředí. Likvidační práce by se měly vykonat co nejdříve bez zbytečného odkladu, aby složky IZS mohly opustit místo zásahu, ukončit zásah nebo předat místo k dalšímu užívání nebo k provedení obnovovacích prací. Za okamžik, kdy záchranné práce přecházejí v likvidační, se považuje stav, kdy jsou odvrácena všechna bezprostřední rizika MU, je poskytnuta všem poraněným osobám lékařská pomoc, zraněným zvířatům veterinární pomoc a jsou odstraněny příčiny MU. (28)

1.7.3 Dokumentace IZS

Dokumentace IZS je soubor dokumentů, které obsahují postupy pro zvládnutí MU. Vyhláška Ministerstva vnitra č. 328/2001 Sb., vyjmenovává, co má být jejím obsahem.

Dohoda o poskytnutí pomoci - dohody o poskytnutí pomoci jsou příkazní smlouvy, které jsou uzavírány s právníky a fyzickými osobami (dále jen FO a PO), a které písemně uzavírá generální ředitelství hasičského záchranného sboru České republiky (dále jen GŘ HZS ČR) nebo HZS kraje a zavazuje příkazníka poskytnout pomoc při záchranných a likvidačních pracích, jestliže nastala potřeba je využít. (29)

Dokumentace o společných záchranných a likvidačních pracích a statistické přehledy - tuto dokumentaci zpracovávají složky IZS nebo velitel zásahu podle stupně vyhlášeného poplachu. Zpráva o zásahu obsahuje všechny dostupné informace o MU, průběhu záchranných a likvidačních prací, velikosti škod, uchráněných hodnot a informací, týkající se zachráněných, evakuovaných, zraněných nebo usmrcených osob a dále. (29)

Dokumentace o společných školeních, instruktážích a o cvičení složek - Dokumentace obsahuje záznamy, co bylo tématem školení a instruktáží, datum uskutečnění, seznamy a podpisy zúčastněných osob, jména lektorů, kteří odbornou přípravu provedli. V dokumentaci o cvičení IZS se zaznamenává především námět, cíl a účel cvičení, jméno a příjmení osob odpovědných za organizaci cvičení, seznam složek, které se účastnily cvičení a přibližný časový postup provedení cvičení. Po ukončení

cvičení se vyhodnotí celý průběh a přijmou závěry, které se do dokumentace doplňují. Dokumentaci o cvičení před provedením schvaluje pověřená osoba, která jej nařídila podle zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů. (29)

Typové činnosti – vydává GŘ HZS a obsahují návod složek při záchranných a likvidačních pracích podle druhu a charakteru MU. (29)

Ústřední poplachový plán IZS a poplachový plán IZS kraje – souhrnně je nazýváme „územně příslušné poplachové plány“. Ústřední poplachový plán IZS zpracovává Generální ředitelství HZS a poplachový plán IZS kraje HZS kraje a jsou uloženy na územně příslušném operačním a informačním středisku (dále jen OPIS). Obsahem poplachovým plánů jsou spojení na základní a ostatní složky IZS, přehledy sil a prostředků ostatních složek IZS a způsob povolávání a vyzoomování vedoucích složek IZS a dalších funkcí a orgánů. (29)

Havarijní plán – havarijní plán kraje zpracovává HZS kraje pro řešení MU, které vyžadují vyhlášení třetího nebo zvláštního stupně poplachu. Zpracovává ho podle analýzy možných ohrožení území kraje, která se zhotovuje na základě analytických podkladů připravených jednotlivými složkami (zdroje MU, přehled pravděpodobných MU včetně možnosti jejich vzniku, rozsahu a ohrožení pro území kraje a předpokládané záchranné a likvidační práce) podkladů poskytnutých od PO a FO a dotčených správních úřadů, obecních úřadů a jednotlivých složek. Havarijní plán kraje se zpracovává v minimálně dvou vyhotoveních. Havarijní plán je také součástí krizového plánu kraje. Druhé vyhotovení je uloženo na OPIS kraje. (29)

Vnější havarijní plán – se zpracovává k provádění záchranných a likvidačních prací pro jaderné zařízení nebo pracoviště IV. kategorie a objekty a zařízení, ve kterých by mohlo dojít ke vzniku závažné havárie, způsobené nebezpečnými chemickými látkami a přípravky. Vnější havarijní plán stejně jako havarijní plán se zpracovává minimálně ve dvou vyhotoveních, z nichž jedno vyhotovení se ukládá jako součást krizového plánu kraje a druhé vyhotovení je uloženo na OPIS kraje. (29)

1.7.4 Stupně poplachu

V rámci poplachových plánů IZS jsou definovány podle Vyhlášky Ministerstva vnitra č. 328/2001 Sb., stupně poplachu. Tyto stupně poplachu jsou velice důležité, protože při vyhlášení některého z nich předurčují potřebu sil a prostředků pro záchranné a likvidační práce v závislosti na druhu a rozsahu MU a také na úrovni koordinace složek při společném zásahu. V rámci IZS rozlišujeme čtyři stupně poplachu. Čtvrtý stupeň nazvaný jako zvláštní, je stupněm nejvyšším. Stupně poplachu dle potřeby vyhláší pro jedno místo zásahu velitel zásahu a OPIS při prvotním povolání složek na místo zásahu jen, pokud je na území postižené MU více než jedno místo zásahu. (29)

První stupeň poplachu – je vyhlášen v případě, že MU svou velikostí ohrožuje jednotlivé osoby, jednotlivý objekt nebo jeho část, s výjimkou objektu, kde jsou složité podmínky pro zásah, jednotlivé dopravní prostředky osobní nebo nákladní dopravy nebo plochy území do 500 m², nebo provádí-li záchranné a likvidační práce základní složky, které není nutno při společném zásahu nepřetržitě koordinovat. (29)

Druhý stupeň poplachu – je vyhlášen v případě, že MU ohrožuje nejvýše 100 osob, více jak jeden objekt se složitými podmínkami pro zásah, jednotlivé prostředky hromadné dopravy osob, cenný chov zvířat nebo plochy území do 10 000 m². (29)

Třetí stupeň poplachu – je vyhlášen v případě, že mimořádná událost ohrožuje více jak 100 a nejvýše 1000 osob, část obce nebo areálu podniku, soupravy železniční přepravy, několik chovů hospodářských zvířat, plochy území do 1 km², povodí řek, produktovody. Dále se vyhláší při hromadné havárii v silniční dopravě, havárii v letecké dopravě, pro využití ostatních složek IZS nebo sil a prostředků z jiných krajů při záchranných a likvidačních pracích a pokud je nutné složky při společném zásahu v místě zásahu koordinovat velitelem zásahu za pomoci štábu velitele zásahu a místo rozdělit na sektory a úseky. Na základě rozhodnutí řídicího důstojníka HZS kraje oznamuje OPIS kraje vyhlášení třetího stupně poplachu poplachového plánu kraje hejtmanovi. Stejným způsobem nebo na základě žádosti velitele zásahu se oznamuje vyhlášení třetího stupně poplachu poplachového plánu kraje starostovi ORP. (29)

Zvláštní stupeň poplachu – tento stupeň je vyhlášen v případě, když velikost MU je natolik obsáhlá, že ohrožuje více jak 1000 osob, celé obce nebo plochy území nad 1 km², záchranné a likvidační práce provádějí základní i ostatní složky IZS, síly a prostředky z jiných krajů, popřípadě zahraniční pomoc a je nutné složky při společném zásahu v místě zásahu koordinovat velitelem štábu za pomoci štábu velitele zásahu a místo zásahu rozdělit na sektory a úseky, nebo společný zásah složek vyžaduje koordinaci na strategické úrovni. Vyhlášený zvláštní stupeň poplachu OPIS kraje oznamuje hejtmanovi a stejným způsobem na základě rozhodnutí velitele zásahu se zvláštní stupeň poplachu oznamuje starostovi dotčené obce s rozšířenou působností. (29)

1.7.5 Krizová situace

V předchozí kapitole jsme si definovali pojem mimořádná událost. Dozvěděli jsme se, že ke zdolávání mimořádných událostí je ze zákona zřízen IZS, který svými složkami provádí záchranné a likvidační práce. KS je MU, která nabyla takového rozsahu, že běžné síly a prostředky nestačí k jejímu zvládnutí a je třeba vyhlásit jeden ze tří krizových stavů. Po vyhlášení stavu IZS stále plní své úkoly, ale jak už jsem dříve podotkla, krizové řízení ho využívá jako svůj koordinační orgán. (30)

Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon) říká, že krizová situace je „*mimořádná událost podle zákona o integrovaném záchranném systému, narušení kritické infrastruktury nebo jiné nebezpečí, při nichž je vyhlášen stav nebezpečí, nouzový stav nebo stav ohrožení státu.*“ (31)

Typy krizových situací

KS může vzniknout vlivem přírodních vlivů nebo činností člověka. Můžeme je tedy rozdělit na KS (32):

- **přírodního charakteru**, kam se řadí nejčastější KS. Od živelných pohrom, kam můžeme zařadit dlouhotrvající sucha, povodně velkého rozsahu, dlouhodobá inverzní situace nebo například rozsáhlé lesní požáry, sněhová

kalamita, vichřice, sesuvy, zemětřesení apod., po hromadné nákazy jako epidemie (hromadné nákazy osob), epifytie (hromadné nákazy polních kultur) nebo epizootie (hromadné nákazy zvířat),

- **antropogenního charakteru**, kde převážnou část zahrnují různé provozní havárie, radiační havárie velkého rozsahu, zvláštní povodně, havárie velkého rozsahu způsobené nebezpečnými látkami, znečištění vody, ovzduší a přírodního prostředí v důsledku havárie velkého rozsahu nebo vnitrostátní společenské, sociální a ekonomické krize, narušení dodávek elektrické energie, potravin, pitné vody nebo ropy, hromadné postižení osob mimo epidemií, hrozba nebo provedení závažných teroristických akcí, aktivity vnitrostátního nebo mezinárodního zločinu nebo terorismu apod.

1.8 Vztahy NNO v IZS

Při události většího rozsahu typu hromadného neštěstí či katastrof jsou mezi prvními na místě a řeší jako první vzniklou situaci základní složky IZS. Druhosledovou podporu provádějí NNO především v oblasti nouzového přežití. Jak se bude jednotlivá NNO zapojovat do IZS se odvíjí podle uzavřené dohody o poskytnutí pomoci. V rámci IZS Hasičský záchranný sbor České republiky uzavírá tři typy dohod (33):

- o plánované pomoci na vyžádání,
- o poskytnutí osobní nebo věcné pomoci,
- o spolupráci.

1.8.1 Dohody o plánované pomoci na vyžádání

Plánovaná pomoc na vyžádání je předem písemně dohodnutý způsob pomoci při provádění záchranných a likvidačních prací. Dohodu uzavírá buď Ministerstvo vnitra – GŘ HZS ČR nebo HZS krajů s vybranými subjekty. Ty se poté stávají ostatními složkami IZS. Dohody se zahrnují do územně příslušných poplachových plánů IZS. (9, 26)

Součástí dohody o plánované pomoci na vyžádání jsou (33):

- podmínky náhrady výdajů a škod při záchranných a likvidačních prací,
- přehled sil a prostředků určených k poskytnutí pomoci,
- seznam osob pověřených pro zabezpečování pomoci, způsob jejich vyrozumění,
- doba potřebná pro poskytnutí sil a prostředků v případě vyžádání.

1.8.2 Dohoda o poskytnutí osobní nebo věcné pomoci

Tuto dohodu uzavírá HZS kraje s právníckými nebo fyzickými osobami. Stejně tak jako u plánované pomoci na vyžádání jde o předem písemně sjednaný způsob a rozsah poskytnutí osobní nebo věcné pomoci při provádění záchranných a likvidačních prací a při realizaci ochrany obyvatelstva. Součástí dohody jsou podmínky náhrady výdajů a škod při provádění záchranných a likvidačních prací. Dohody se zahrnují do územně příslušných poplachových plánů IZS. (26)

1.8.3 Dohoda o spolupráci

Tento typ dohody obsahuje vzájemné závazky, které mezi sebou dvě strany mají. Týká se to především výchovných a preventivně vzdělávacích činností. (29, 34)

2 VÝZKUMNÁ OTÁZKA A METODIKA VÝZKUMU

2.1 Výzkumná otázka

„Jsou nestátní neziskové organizace v Jihočeském kraji dostatečně využívány při mimořádných událostech a krizových situacích?“

2.2 Metodika výzkumu

V první řadě byla provedena analýza uzavřených dohod a smluv mezi složkami IZS a NNO. HZS Jihočeského kraje je hlavním koordinátorem vztahů IZS a NNO, tudíž je pravděpodobné, že většina dohod bude uzavřených mezi HZS Jihočeského kraje a určitou organizací. Byla ale potřeba zjistit osobním zjištěním skutečnost, zda Zdravotnická záchranná služba Jihočeského kraje, či Policie České republiky nemá s NNO uzavřenou platnou smlouvu nebo dohodu.

Byl osloven HZS Jihočeského kraje, který poskytnul informaci, se kterými NNO z Jihočeského kraje má uzavřené dohody. Mezi organizace, které uzavřely s HZS Jihočeského kraje dohodu, patří:

- Oblastní spolek Českého červeného kříže České Budějovice,
- ADRA, o. p. s.,
- Diecézní charita České Budějovice,
- Vodní záchranná služba ČČK.

Se všemi uvedenými organizacemi bylo provedeno telefonické spojení, aby byla domluvena osobní schůzka. Byl vytvořen dotazník s otázkami, který pomohl k efektivnějšímu vedení osobního rozhovoru se zástupci organizací. Výzkum byl zpracován v měsíci duben a všechna uvedená data jsou platná pro období 4/2015.

Následně byla provedena analýza organizací, které se nacházejí se na území Jihočeského kraje. Poté byl proveden pokus vyhledat další potenciálně vhodné organizace pro spolupráci s IZS.

Popis struktury rozhovoru

U organizací, u kterých se zjistilo, že mají uzavřenou dohodu s HZS Jihočeského kraje, se zkoumají níže uvedená kritéria:

- činnosti organizace při MU,
- možný čas výjezdu k MU,
- dostupnost spojení kontaktní osoby,
- síly a prostředky,
- provádění kontrol,
- druh a počet MU,
- typ a kódové označení dohody.

Výsledky výzkumu byly vloženy do tabulky. Pro správné pochopení jednotlivých kritérií v tabulce bylo třeba si definovat následující kritéria, která se v tabulkách objevují.

Činnosti organizace při MU

Organizace byla dotazována na činnosti, které je schopna nabídnout při mimořádné události a které jsou předmětem uzavřené smlouvy.

Možný čas výjezdu k MU

Možný čas výjezdu je definován jako čas, za který je organizace schopna po vyhlášení poplachu sjednotit své síly a prostředky, a následně realizovat výjezd.

Dostupnost spojení kontaktní osoby

Kontaktní osoba by měla být dostupná 24 hodin denně. Sleduje se, zda se lze s kontaktní osobou spojit 24 hodin denně či nikoli.

Deklarované síly a prostředky

Organizace byla dotazována na síly a prostředky, které v rámci smlouvy může poskytnout při MU a zda případně své zásoby sil a prostředků pravidelně aktualizuje.

Provádění kontrol

Organizace byla dotazována na to, zda provádí kontroly dostupnosti kontaktní osoby, zda aktualizuje uvedené kontaktní údaje a kontaktní osoby. Dále, jestli provádí kontrol aktuálního stavu sil a prostředků.

Druh a počet MU

Zjišťuje se, jak často organizace při MU zasahuje a u jakého druhu MU.

Typ a kódové označení dohody

Dohody, které mezi sebou HZS Jihočeského kraje a NNO mohou uzavřít, jsou tři a zmínila jsem se o nich v teoretické části mé práce. Jednotlivé dohody jsou označeny evidenčním číslem, tzv. kódovým označením dohody.

3 VÝSLEDKY

Osobním dotazáním bylo zjištěno, že Zdravotnická záchranná služba ani Policie České republiky nemají uzavřenou žádnou dohodu s NNO. Bylo zjištěno, že Hasičský záchranný sbor má uzavřeny dohody z pozice HZS kraje i GŘ HZS ČR.

Organizace, které mají s HZS Jihočeského kraje uzavřenou dohodu, mají celostátní působnost. HZS Jihočeského kraje nemá uzavřenou smlouvu s žádnou organizací, která by působila pouze v Jihočeském kraji. Níže uvedené organizace mají uzavřenou smlouvu s HZS Jihočeského kraje a byly podrobeny výzkumu.

3.1 Oblastní spolek Českého červeného kříže České Budějovice

Český červený kříž je humanitární organizací působící na celém území České republiky. Oblastní spolek Českého červeného kříže České Budějovice vznikl v roce 1971. Při MU zajišťuje humanitární pomoc při živelních pohromách, koordinuje Panel NNO (účastníky panelu při přípravě na MU a KS a při jejich řešení), poskytuje činnosti k zabezpečení psychosociální pomoci osobám zasaženým MU na výzvu HZS Jihočeského kraje a provádí pomoc v oblasti doplňkové (druhotné) zdravotnické pomoci.

OS ČČK ČB disponuje systémem nouzového ubytování o kapacitě 300 osob. Vlastní materiální základnu humanitární pomoci. Při MU je schopna zajistit nouzové stravování, sběr a distribuci humanitární pomoci, asistuje v evakuačních střediscích nebo si zřizuje vlastní evakuační středisko, prozkoumává situaci v postižených obcích a poskytuje psychosociální pomoc. (35)

Není jednoduché určit počet MU, u kterých OS ČČK ČB zasahovala. Především jsou to povodně v roce 2002, 2006, 2009, 2013. Dále se účastnila těžších dopravních nehod, poskytuje psychosociální pomoc pozůstalým např. při úmrtí rodinného příslušníka. Podle poskytnuté informace se OS ČČK ČB účastnil nehody u osady s názvem Nažidla v roce 2003 a i nehody autobusu v roce 2012, který se srazil se stádem krav u Kamenného Újezdu. (35)

Tabulka 1 - Oblastní spolek Českého červeného kříže České Budějovice

Celý název organizace	Oblastní spolek Českého červeného kříže České Budějovice
Právní forma	Zapsaný spolek
Sídlo organizace	Husova 20, 370 01 České Budějovice
Typ dohody	1. Dohoda o plánované pomoci na vyžádání 2. Dohoda o osobní a věcné pomoci
Kódové označení dohody	1. 71-10/09 – IZS 2. 71-30/12 – IZS
Reakční doba	6 hodin
Dostupnost spojení kontaktní osoby	24 hodinová pohotovost
Kontrola aktuálního stavu spojení	2 krát do roka
Kontrola aktuálního stavu sil a prostředků	1 krát do roka

3.2 ADRA, o. p. s.

ADRA patří mezi hlavní koordinátory v České republice při povodních a jiných živelních pohromách. ADRA v Českých Budějovicích vznikla roku 2006 při povodních, kdy se povodňové infocentrum transformovalo na dobrovolnické centrum. ADRA při řešení MU aktivně zajišťuje monitoring situace, zakládá koordinační centrum, poskytuje především materiální, manuální, finanční, psychosociální a duchovní pomoc. (36)

ADRA je schopna nabídnout prostředky materiální pomoci jako např. dezinfekční prostředky, nářadí pro odklizení bahna, sanace omítek, vypůjčuje vysoušeče. Aktivně obnovuje zásoby humanitárního skladu, průběžně školí koordinátory, aktualizuje a zavádí nové technologie. (36)

ADRA se účastnila povodní v roce 2002, 2006, 2009, 2013 (u každých větších povodní), spolupracuje u dopravních nehod, kde poskytuje první psychickou pomoc, ale

působí i při MU lidského charakteru (úmrť, těžké životní podmínky). Mezi hlavní MU, u kterých ADRA zasahuje, jsou především povodně. Spolu s OS ČČK ČB se ADRA účastnila nehody autobusu v roce 2012, který se srazil se stádem krav u Kamenného Újezdu. (36)

Tabulka 2 - ADRA

Celý název organizace	ADRA, o. p. s.
Právní forma	Obecně prospěšná společnost
Sídlo organizace	Fráni Šrámka 34, 370 01 České Budějovice
Typ dohody	1. Dohoda o osobní a věcné pomoci 2. Dohoda o spolupráci
Kódové označení dohody	1. 71-30/12 - IZS 2. SON/KHEJ/002/2010
Reakční doba	12 hodin
Dostupnost spojení kontaktní osoby	24 hodinová pohotovost
Kontrola aktuálního stavu spojení	2 - 4 krát do roka
Kontrola aktuálního stavu sil a prostředků	1 krát do roka

3.3 Diecézní charita České Budějovice

Diecézní charita České Budějovice vznikla v roce 1991. Je církevní neziskovou organizací. Kromě toho, že poskytuje pomoc různým cílovým skupinám a pracuje na různých dalších projektech, zajišťuje efektivní pomoc lidem zasaženým MU. Mezi činnosti organizace při MU patří především finanční pomoc (organizace sbírek), materiální, duchovní a psychologická pomoc. Diecézní charita čerpá z tzv. krizového fondu, který slouží postiženému občanovi při potřebě finanční pomoci. Krizový fond tak neustále zajišťuje možnost okamžité finanční pomoci. (37)

Diecézní charita zasahuje především při povodních, požárech, těžších dopravních nehodách nebo u nehod lidského charakteru (úmrtí blízké osoby – poskytuje především duchovní nebo finanční pomoc). (37)

Tabulka 3 - Diecézní charita České Budějovice

Celý název organizace	Diecézní charita České Budějovice
Právní forma	Církevní nezisková organizace
Sídlo organizace	Kanovická 16, 370 01 České Budějovice
Typ dohody	1. Dohoda o plánované pomoci na vyžádání 2. Dohoda o osobní nebo věcné pomoci
Kódové označení dohody	1. VSCB-69-31/OKŘ-G1-2008 2. 71-30/12-IZS
Reakční doba	Okamžitá pomoc při poskytnutí základní pomoci
Dostupnost spojení kontaktní osoby	24 hodinová pohotovost
Kontrola aktuálního stavu spojení	1 krát za měsíc
Kontrola aktuálního stavu sil a prostředků	1 krát za měsíc

3.4 Vodní záchranná služba Českého červeného kříže

Vodní záchranná služba Českého červeného kříže vznikla v roce 1967. Je to celostátní organizace, která má v jednotlivých krajích místní skupiny, kterých je 36 v celé České republice. V Jihočeském kraji jsou tři místní skupiny dislokovány v Soběslavi, Českých Budějovicích a Českém Krumlově se základnou na břehu Lipna Dolní Vltavice. Vodní záchranná služba se věnuje vodní záchrance, vzdělávání a záchrannářskému sportu. Mezi hlavní činnosti patří záchrana topících a poskytnutí nedokladné rozšířené první pomoci na vodních hladinách a v jejich blízkosti. Zajišťuje bezpečnost na veřejně přístupných koupalištích, bazénech nebo aquaparcích. Vodní

záchranná služba patří mezi ostatní složky IZS. Především působí v letních měsících na vybraných vodních plochách, kde funguje 24 hodin denně. Na Lipně jsou schopni vyjet na místo MU téměř okamžitě. (38)

Vodní záchranná služba Českého červeného kříže místní skupina Český Krumlov má vytvořenou jednotku, která je součástí integrovaného záchranného systému. Tato jednotka je vysílána do záchranných akcí po celé České republice i mimo ni. Aktuálně tvoří 16 členů. (39)

Byla oslovena Vodní záchranná služba českého červeného kříže místní skupina České Budějovice (dále jen VZS ČČK MS ČB). Tato místní skupina vznikla v roce 1982. (39) VZS ČČK MS ČB jsou při řešení mimořádné události nápomocni HZS Jihočeského kraje, provádějí monitorování situace, při povodních například spolupracují se zásahovou jednotkou policie České republiky a hlídají zatopená území z důvodu rabování. K dispozici mají 2 motorové čluny, sanitní vůz, lezecké vybavení, potápěčské vybavení, vybavení pro záchranu topícího z divoké řeky, prostředky pro zajištění poranění páteře, defibrilátor, prostředky pro monitoring základních životních funkcí a jiné drobnější vybavení. (41)

Tabulka 4 - Vodní záchranná služba ČČK

Celý název organizace	Vodní záchranná služba českého červeného kříže místní skupina České Budějovice
Právní forma	Zapsaný spolek
Sídlo organizace	Plzeňská 62, 370 04 České Budějovice
Typ dohody	Dohoda o plánované pomoci na vyžádání
Kódové označení dohody	
Reakční doba	5 hodin
Dostupnost spojení kontaktní osoby	24 hodinová pohotovost
Kontrola aktuálního stavu spojení	Každý den
Kontrola aktuálního stavu sil a prostředků	1 krát za měsíc

4 DISKUZE

4.1 Využití nestátních neziskových organizací při mimořádných událostech

V České republice se NNO angažují především při povodních, protože jiné živelné pohromy jako například tornáda nebo zemětřesení se zde nevyskytují. NNO také zasahují při větších haváriích, hromadných úmrtí či větších neštěstí formou komunitního psychosociálního týmu. V České republice v průběhu let spolupráce NNO v IZS vzrůstá. Níže uvedená Tabulka 5 uvádí procento a číslo počtu spolupráce NNO při zásahu v IZS za rok v České republice, dále uvádí počet celkové spolupráce při zásahu v České republice.

Tabulka 5 - Využití NNO v České republice (42)

	Spolupráce NNO v IZS v ČR	Spolupráce NNO v IZS v ČR [%]	Celková spolupráce IZS složek v ČR
2005	16	0,02	78 458
2006	54	0,03	81 036
2007	21	0,02	90 523
2008	22	0,03	90 523
2009	15	0,02	90 236
2010	55	0,06	90 216
2011	87	0,09	91 650
2012	69	0,07	98 474
2013	69	0,07	98 627
2014	92	0,09	99 667

V Tabulce 5 je patrné, že v průběhu let se zvyšuje trend účastí NNO při zásahu IZS. Dovolím si tvrdit, že tento vývoj vzrůstající spolupráce NNO v IZS ovlivňuje především to, že NNO se dostávají více do povědomí a také se s nimi více počítá při zdolávání MU a KS. Samotný stát nemá prostředky na to, aby zajistil úplnou a dostačující pomoc postiženým občanům. NNO plní velmi důležitou a nezastupitelnou roli. Dalším důvodem může být to, že spolupráce mezi NNO a IZS se každým rokem zlepšuje, koordinace na místě události je na větší úrovni oproti minulosti a to je zapříčiněno i proto, že přibývají zkušenosti s povodněmi a jinými MU.

Tabulka 6 uvádí spolupráci NNO v IZS v Jihočeském kraji, dále procentuální vyčíslení spolupráce NNO v IZS v Jihočeském kraji a číslo celkové spolupráce NNO v IZS v Jihočeském kraji.

Tabulka 6 – Využití NNO v Jihočeském kraji (43)

	Spolupráce NNO v IZS v Jihočeském kraji	Spolupráce NNO v IZS v Jihočeském kraji [%]	Celková spolupráce IZS v Jihočeském kraji
2005	-	-	-
2006	1	0,02	5 163
2007	1	0,02	5 785
2008	3	0,06	5 359
2009	2	0,03	5 781
2010	1	0,02	5 384
2011	1	0,02	5 093
2012	3	0,06	5180
2013	1	0,02	5 477

2014	-	-	-
------	---	---	---

Rok 2005 není vyplněný, protože si HZS Jihočeského kraje ještě nevedl evidenci o spolupráci NNO při zásahu. Statistická ročenka HZS Jihočeského kraje z roku 2014 se nezmiňuje o spolupráci s NNO.

Tabulka 6 využití NNO v Jihočeském kraji nenaznačuje rostoucí trend, jako tomu bylo v předchozí tabulce, která se zabývala celorepublikovou statistikou. V porovnání s ní není patrný žádný větší růst ani pokles využívání NNO při zásazích a má spíše stagnující charakter kromě mírného zvýšení v roce 2008 a 2012. Při porovnání procent spolupráce NNO v České republice a Jihočeském kraji je spolupráce na srovnatelné úrovni. HZS Jihočeského kraje si neeviduje přesné statistiky a přehledy účasti NNO při zásahu a tak si nelze zdůvodnit zvýšený nárůst spolupráce v těchto letech.

Nemyslím si však, že by spolupráce NNO v IZS byla v Jihočeském kraji na slabé úrovni. Díky spolupráci organizací účastnících se v Panelu NNO Jihočeského kraje je podle mého názoru celková koordinace, spolupráce a efektivita provedení pomoci v místě zásahu na dobré úrovni. Díky koordinaci ze strany panelu je snadnější roztřídění pomoci do zasažených oblastí. Jednotlivé organizace v Panelu si jasně stanoví formy pomoci, kterou chtějí poskytovat, ale hlavně kam každá organizace pomoc vyšle. Kladnou stránku využívání NNO při MU a KS spatřuji především ve fungování Panelu NNO Jihočeského kraje.

4.2 Organizace potenciálně vhodné k uzavření dohody

Byla provedena analýza stávajících organizací na území Jihočeského kraje, které by byly potenciálně vhodné k uzavření dohody s HZS Jihočeského kraje.

Jako potenciálně vhodné organizace k uzavření dohody se nabízejí tyto organizace:

- **Česká maltézká pomoc České Budějovice**

- Charitativní, zdravotnická, záchranná, sociální a humanitární pomoc
- **THEIA – krizová pomoc o. p. s.**
 - Sociální, psychosociální poradenství, krizová intervence
- **Krizové centrum pro děti a rodinu v Jihočeském kraji**
 - Krizová intervence
- **Jihočeská záchranná brigáda kynologů**
 - Hledání mrtvých i živých lidí na vodních plochách nebo zavalených pod sutinami

Zařadit krizové centrum THEIA v Českých Budějovicích a Krizové centrum pro děti a rodinu v Jihočeském kraji jako potencionálně vhodné organizace k uzavření dohody s HZS Jihočeského kraje je bezpředmětné, jelikož psychosociální pomoc a krizovou intervenci v místě MU zajišťují organizace, které mají s HZS Jihočeského kraje již uzavřenou smlouvu. Co se týká České maltézske pomoci České Budějovice, je tomu stejně tak, jako v předchozím případě.

Jako potenciálně nejvíce vhodnou organizací k uzavření smlouvy s HZS Jihočeského kraje je podle mého názoru Jihočeská záchranná brigáda kynologů (dále jen brigáda). Brigáda by se mohla angažovat při povodních, kde je větší riziko pohřešování živých nebo mrtvých osob. Nicméně činnost, kterou brigáda při mimořádných událostech může vykonávat, není ve většině případů potřebná a spíše zaujímá občasnou pomoc. Navíc Policie České republiky také zajišťuje potápěčskou a kynologickou činnost. Proto by uzavření dohody HZS Jihočeského kraje s touto brigádou nepřineslo významně vyšší efektivitu pomoci při zásahu v místě postiženém MU nebo KS.

Panel NNO tvoří organizace, které mají uzavřenou smlouvu i s HZS Jihočeského kraje. Jsou tam také organizace, které uzavřenou smlouvu s HZS Jihočeského kraje nemají. Jedná se o:

- **Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska,**

- **Diakonie Českobratrské církve evangelické České Budějovice,**
- **Středisko pro rodinu a mezilidské vztahy a Linka důvěry České Budějovice.**

V tomto případě opět nemá cenu, aby tyto uvedené organizace uzavíraly dohody s HZS Jihočeského kraje, když jsou již součástí Panelu NNO Jihočeského kraje. Hlavní složkou, která v případě humanitární pomoci funguje je Panel NNO Jihočeského kraje. Proto organizace, které jsou v něm sdruženy, už nijak neposílí poskytovanou pomoc uzavřením dohod ještě s HZS Jihočeského kraje.

Spolupráce mezi NNO, IZS a Panelem NNO Jihočeského kraje je na velmi dobré úrovni a na území Jihočeského kraje se nenachází vhodné organizace, které by díky uzavření dohody zlepšily spolupráci.

Doporučená kritéria pro výběr nestátních neziskových organizací k plánované spolupráci

Pro co nejefektivnější výběr potencionálně vhodných nestátních neziskových organizací k plánované spolupráci navrhuji analýzu založenou na obecném principu, kterou lze aplikovat při každém výběru vhodné organizace k uzavření dohody s HZS Jihočeského kraje.

K posouzení a stanovení NNO jako vhodných organizací k uzavření dohody byl zvolen výpočet vah kritérií metodou Fullerova trojúhelníka. Pro výpočet je třeba si stanovit kritéria, které si označím (Y1 – Y7). Jednotlivá kritéria je vhodné ohodnotit, aby byla určena jejich důležitost. Na základě důležitosti jednotlivých kritérií je možné stanovit jejich význam a zohlednit je při tvorbě strategií. Pro samotné hodnocení kritérií byla použita metoda stanovení vah kritérií ve vícekritériálním hodnocení.

Ke stanovení vah byla použita Fullerovu metoda. Jedná se o metodu principiálně založenou na bodování, kdy se rozhoduje o důležitosti vždy pouze mezi dvěma kritérii (příčemž mohou být dvě kritéria stejně důležitá). Princip této metody spočívá v tom, že jsou postupně hodnoceny dvojice jednotlivých kritérií tak, aby každá dvojice byla hodnocena pouze jednou. Z dané dvojice se stanoví to kritérium, které je z hlediska zkoumané problematiky to důležitější.

Byla stanovena tato kritéria:

- místo lokalizace NNO
- územní rozsah poskytovaných sil a prostředků
 - pouze město, ve kterém NNO sídlí
 - celý okres města
 - celý kraj
- doba akceschopnosti
 - do 30 minut
 - do 120 minut
 - do 180 minut
 - déle než 180 minut
- dostupnost spojení kontaktní osoby NNO
 - 8 hodin denně
 - 12 hodin denně
 - 24 hodin denně
- činnost NNO, kterou může vykonávat v případě MU
 - pouze záchranné práce
 - pouze likvidační práce
 - pouze asanační práce
 - záchranné, likvidační a asanační práce
- síly a prostředky NNO
 - materiální pomoc
 - manuální pomoc

- psychosociální pomoc
- finanční pomoc
- časový rozsah poskytovaných služeb
 - hodiny
 - dny
 - týdny
 - měsíce

Tabulka 7 - Kritéria pro výběr k plánované spolupráci

	Kritérium	Důležitost		Kritérium
Y1	místo lokalizace NNO	<	Y2	územní rozsah poskytovaných sil a prostředků
Y1	místo lokalizace NNO	<	Y3	doba akceschopnosti NNO
Y1	místo lokalizace NNO	=	Y4	dostupnost spojení kontaktní osoby NNO
Y1	místo lokalizace NNO	<	Y5	činnost NNO, kterou může vykonávat v případě MU
Y1	místo lokalizace NNO	<	Y6	síly a prostředky NNO
Y1	místo lokalizace NNO	>	Y7	časový rozsah poskytovaných služeb
Y2	územní rozsah poskytovaných sil a prostředků	<	Y3	doba akceschopnosti NNO

Y2	územní rozsah poskytovaných sil a prostředků	<	Y4	dostupnost spojení kontaktní osoby NNO
Y2	územní rozsah poskytovaných sil a prostředků	<	Y5	činnost NNO, kterou může vykonávat v případě MU
Y2	územní rozsah poskytovaných sil a prostředků	=	Y6	síly a prostředky NNO
Y2	územní rozsah poskytovaných sil a prostředků	>	Y7	časový rozsah poskytovaných služeb
Y3	doba akceschopnosti NNO	=	Y4	dostupnost spojení kontaktní osoby NNO
Y3	doba akceschopnosti NNO	<	Y5	činnost NNO, kterou může vykonávat v případě MU
Y3	doba akceschopnosti NNO	=	Y6	síly a prostředky NNO
Y3	doba akceschopnosti NNO	>	Y7	časový rozsah poskytovaných služeb
Y4	dostupnost spojení kontaktní osoby NNO	=	Y5	činnost NNO, kterou může vykonávat v případě MU
Y4	dostupnost spojení kontaktní osoby NNO	=	Y6	síly a prostředky NNO
Y4	dostupnost spojení kontaktní osoby NNO	>	Y7	časový rozsah poskytovaných služeb
Y5	činnost NNO, kterou může vykonávat v případě MU	=	Y6	síly a prostředky NNO

Y5	činnost NNO, kterou může vykonávat v případě MU	>	Y7	časový rozsah poskytovaných služeb
Y6	síly a prostředky NNO	>	Y7	časový rozsah poskytovaných služeb

Y1	Y1	Y1*	Y1	Y1	Y1
Y2*	Y3*	Y4*	Y5*	Y6*	Y7*
<hr/>					
	Y2	Y2	Y2	Y2*	Y2*
	Y3*	Y4*	Y5*	Y6*	Y7
<hr/>					
		Y3*	Y3	Y3*	Y3
		Y4*	Y5*	Y6*	Y7
<hr/>					
			Y4*	Y4*	Y4*
			Y5*	Y6*	Y7
<hr/>					
				Y5*	Y5*
				Y6*	Y7
<hr/>					
					Y6*
					Y7
<hr/>					

Byl vytvořen Fullerův trojúhelník, ve kterém jsou vyznačeny tučně a hvězdičkou pro lepší přehlednost ty kritéria, které jsou důležitější nebo jsou si svoji důležitostí rovné. Výpočet byl proveden tak, že byla postupně sečtena všechna stejná označená kritéria a následně vydělena všemi označenými kritérii.

- $Y1 = 2$ $V1 = 2/29$ $V1 = \mathbf{0,0689}$
- $Y2 = 3$ $V2 = 3/29$ $V2 = \mathbf{0,1034}$
- $Y3 = 5$ $V3 = 5/29$ $V3 = \mathbf{0,1724}$
- $Y4 = 6$ $V4 = 6/29$ $V4 = \mathbf{0,2068}$
- $Y5 = 6$ $V5 = 6/29$ $V5 = \mathbf{0,2068}$
- $Y6 = 6$ $V6 = 6/29$ $V6 = \mathbf{0,2068}$
- $Y7 = 0$ $V7 = 0/29$ $V7 = \mathbf{0}$

Výsledky tučně zvýrazněné jsou již konečné. Po vynásobení číslem 100 lze převést na procenta. Váhy se odlišují z hlediska jejich významnosti. Čím je dané kritérium důležitější, tím je jeho váha vyšší.

Tabulka 8 - Vyhodnocení důležitosti kritérií

Název kritéria	Váha [%]
místo lokalizace NNO	6,89
územní rozsah poskytovaných sil a prostředků	10,64
doba akceschopnosti NNO	17,24
dostupnost spojení kontaktní osoby NNO	20,68
činnost NNO, kterou může vykonávat v případě MU	20,68
síly a prostředky NNO	20,68
časový rozsah poskytovaných služeb	0,00

Z Tabulky 8 je patrné, že kritérium *časový rozsah poskytovaných služeb* je oproti ostatním kritériím nedůležité, naopak *dostupnost spojení kontaktní osoby NNO*, *činnost NNO, kterou může vykonávat v případě MU* a *síly a prostředky NNO* mají stejnou váhu a jsou při zdolávání MU nejdůležitější.

To, že *časový rozsah poskytovaných služeb* je nejméně důležitý lze vysvětlit několika důvody. NNO jsou zaměřeny především na druh poskytované pomoci a na síly a prostředky, které na místě zásahu mohou poskytnout. Počítají s tím, že pokud se bude jednat o oblast zasaženou povodněmi, nejspíše budou muset zasahovat delší dobu, než při dopravní nehodě s úmrtím, při níž například zasahuje komunitní intervenční psychosociální tým a poskytuje první psychologickou pomoc. U NNO nerozhoduje čas, který budou muset vynaložit k pomoci postiženým lidem. Jde jim především o to, jak a čím by v dané lokalitě vypomohly. Proto *síly a prostředky NNO a činnosti, které by mohly vykonávat v případě MU*, jsou daleko důležitější kritéria pro výběr vhodné organizace k uzavření dohody s HZS Jihočeského kraje. Dostupnost spojení kontaktní osoby je stejně důležité jako dvě předchozí kritéria. Je velký rozdíl, pokud je kontaktní osoba dostupná 24 hodin denně nebo jen 12 hodin. Při neočekávané MU dostupnost spojení kontaktní osoby rozhoduje o tom, zda pomoc bude efektivní či ne. Pokud by nedošlo ke spojení okamžitě nebo v co nejkratší době, klesá tím velmi rychle pravděpodobnost, že pomoc bude stále potřeba.

5 ZÁVĚR

Cílem této práce bylo zjistit, jaké nestátní neziskové organizace se na území Jihočeského kraje nacházejí a jak fungují při mimořádných událostech a krizových situacích. Dále poukazují na to, jak spolupracují se složkami integrovaného záchranného systému. Na základě zákonných předpisů a odborné literatury se snaží vymezit pojmy nestátní neziskové organizace a jejich právní formy, mimořádná událost, integrovaný záchranný systém a krizová situace.

V teoretické části mé bakalářské práce jsem vysvětlila, co jsou to nestátní neziskové organizace, nastínila jsem základní právní formy těchto organizací. Dále jsem podle platného právního předpisu charakterizovala dobrovolnictví a pojmy mimořádná událost a krizová situace. Popsala jsem velmi důležitý prvek v oblasti dobrovolnické pomoci v Jihočeském kraji Panel nestátních neziskových organizací. Nastínila jsem formy spolupráce mezi nestátními neziskovými organizacemi a integrovaným záchranným systémem. Pro zpracování výzkumné části jsem využila metodu ve formě osobních rozhovorů s jednotlivými zástupci organizací, které mají uzavřenou smlouvu s HZS Jihočeského kraje.

Prostřednictvím výzkumu v Jihočeském jsem zjistila, že na území Jihočeské kraje se nacházejí 4 organizace, které mají uzavřenou smlouvu s HZS Jihočeského kraje. V další části výzkumu jsem u těchto organizací zjistila, že se zaměřují především na monitoring, materiální, finanční nebo psychologickou pomoc při mimořádné události nebo krizové situaci. Získala jsem informace o uzavřených smlouvách, o hlavních činnostech prováděných při mimořádných událostech a krizových situacích, o dostupných silách a prostředcích organizací či o dostupnosti spojení kontaktních osob. Obecně jsem jednotlivé organizace charakterizovala.

Provedla jsem analýzu dalších neziskových organizací na území Jihočeského kraje potenciálně vhodných pro uzavření smlouvy s HZS Jihočeského kraje. Došla jsem k závěru, že uzavření dohody s jinou nestátní neziskovou organizací by nepřineslo větší efektivnost při zajišťování pomoci při mimořádných událostech a krizových situacích. Navrhla jsem několik možných nestátních neziskových organizací, které by ale nemohly

nabídnout pomoc, kterou by buď uzavřenou dohodou nebo díky Panelu NNO Jihočeského kraje, nemohly poskytnout samy organizace, které již uzavřenou dohodu mají. Navrhla jsem obecný princip, který lze využít k výběru potenciálně vhodné organizace k uzavření dohody s HZS Jihočeského kraje.

Současný stav využívání nestátních neziskových organizací při zdolávání mimořádných událostí a krizových situací na území Jihočeského kraje je podle výsledků a podle mého názoru na dobré úrovni. Tímto závěrem jsem si odpověděla na výzkumnou otázku, ze které jsem vycházela v celé práci. Vznik Panelu nestátních neziskových organizací Jihočeského kraje významně a pozitivně ovlivnil směr, kterým se nestátní neziskové organizace v tomto kraji ubírají. V České republice obecně v průběhu let narůstají počty spolupráce nestátních neziskových organizací v integrovaném záchranném systému. V Jihočeském kraji má spolupráce nestátních neziskových organizací spíše stagnující charakter, kromě mírného zvýšení v roce 2008 a 2012. Spolupráce NNO v IZS v ČR a na území Jihočeského kraje má srovnatelné procentuální zastoupení. Lze tedy tvrdit, že na území Jihočeského kraje jsou využívány NNO stejnou měrou, jako je tomu pro celou Českou republiku. Pro účinnější posuzování využití nestátních neziskových organizací při MU je nezbytné vézt přesné statistické přehledy, které by zohledňovaly informace nezbytné pro posuzování efektivnosti spolupráce NNO se složkami IZS. Nestátní neziskové organizace začínají zaujímat velmi důležitou roli v poskytování pomoci při mimořádných událostech a krizových situacích a do budoucna by se měla spolupráce čím dál více prohlubovat, jelikož mimořádné události a krizové situace se budou v budoucnu neustále opakovat a je jen na nás, jak se na ně dokážeme připravit.

Pomoc nestátních neziskových organizací mnozí z nás pokládají za samozřejmost. Musíme si však uvědomit, že dobrovolnická pomoc zajišťovaná nestátními neziskovými organizacemi je ryze dobrovolnou, bez žádného peněžního či jiného zisku. Lidé, kteří se nám snaží při neočekávané mimořádné události pomoci, mají mnohdy i jiná zaměstnání a zasaženým osobám pomáhají z vlastní vůle a díky svému přesvědčení, že by to tak mělo být správně. Každý z nás takový názor nezastává.

6 SEZNAM INFORMAČNÍCH ZDROJŮ

(1) **KAVAN, Štěpán a Jakub DOSTÁL.** *Dobrovolnictví a nestátní neziskové organizace při mimořádných událostech v podmínkách Jihočeského kraje.* České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2012, 69 s. Studia. ISBN 978-808-7472-415. Dostupné

z:http://www.academia.edu/9659287/Dobrovolnictv%C3%AD_a_nest%C3%A1tn%C3%AD_neziskov%C3%A9_organizace_p%C5%99i_mimo%C5%99%C3%A1dn%C3%BDch_ud%C3%A1lostech_v_podm%C3%ADnk%C3%A1ch_Jiho%C4%8Desk%C3%A9ho_kraje

(2) **KOLÁČEK, Josef a Nataša DIATKOVÁ.** *Dobrovolník* [online]. © 2005 [cit. 2015-04-28]. Dostupné z: <http://www.dobrovolnik.cz/oblasti-dobrovolnictvi/dobrovolnictvi-v-krizovych-situacich/>

(3) **Česko.** Zákon č. 198/2002 Sb., o dobrovolnické službě a o změně některých zákonů (zákon o dobrovolnické službě. In: *Sbírka zákonů České republiky.* 2002, 82/2002. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/start.aspx>

(4) Rada pro nestátní neziskové organizace. *Vláda České republiky* [online]. © 2009-2015 [cit. 2015-04-28]. Dostupné z: <http://www.vlada.cz/cz/ppov/rnno/zakladni-informace-767/>

(5) Nevládní neziskové organizace. *RIS: Regionální informační servis* [online]. © 2012 - 2014 [cit. 2015-04-28]. Dostupné z: <http://www.risy.cz/cs/krajske-ris/jihocesky-kraj/regionalni-informace/nno/>

(6) *Neziskovky* [online]. 2010 [cit. 2015-04-28]. Dostupné z: http://www.neziskovky.cz/data/prehled_nnotxt8382.pdf

(7) **Česko.** Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. In: *Sbírka zákonů české republiky.* 2012, 33/2012. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/start.aspx>

(8) **Česko**. Zákon č. 248/1995 Sb., o obecně prospěšných společnostech a o změně a doplnění některých zákonů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1995, 65/1995. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/start.aspx>

(9) Historie neziskových aktivit v ČR. *Třetí patro: Informační portál neziskového sektoru pro veřejnost i odborníky* [online]. [cit. 2015-04-23]. Dostupné z: <http://www.tretipatro.cz/index.php?cmd=page&id=26>

(10) *Fórum dárců* [online]. © 2010 [cit. 2015-03-13]. Dostupné z: <http://www.donorsforum.cz/nadace-a-fondy/nadacni-fondy.html>

(11) **ELGER, Martin**. *Elger* [online]. © 2009 [cit. 2015-04-23]. Dostupné z: <http://www.elger.cz/nase-reseni/97srovnavaci-tabulka-nadace-&-nadacni-fondy.pdf>

(12) **SOJKOVÁ, Kristýna**. *Epravo: Nadační fondy podle nového občanského zákoníku* [online]. 2014 [cit. 2015-03-13]. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/nadacni-fond-podle-noveho-obcanskeho-zakoniku-94584.html>

(13) **Česko**. Zákon č. 3/2002 Sb., o svobodě náboženského vyznání a postavení církví a náboženských společností a o změně některých zákonů (zákon o církvích a náboženských společnostech). In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2002, 2/2002. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/start.aspx>

(14) *Český červený kříž* [online]. © 1999 - 2015 [cit. 2015-04-23]. Dostupné z: http://www.cervenyriz.eu/cz/cz_root.aspx

(15) **ADRA** [online]. © 2014 [cit. 2015-04-28]. Dostupné z: <http://www.adra.cz/>

(16) *Charita Česká republika* [online]. 2013 [cit. 2015-03-13]. Dostupné z: <http://www.charita.cz/res/data/014/001598.pdf>

(17) *Český červený kříž: Oblastní spolek České Budějovice* [online]. [cit. 2015-03-13]. Dostupné z: <http://www.cckcb.cz/krizova-pripravenost/humanitarni-jednotka>

(18) *Dobrovolní hasiči: Oficiální informační server sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska* [online]. 1999-2014, 2015 [cit. 2015-03-13]. Dostupné z: http://www.dh.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=1&Itemid=2

(19) *Středisko pro rodinu a mezilidské vztahy a Linka důvěry* [online]. [cit. 2015-03-13]. Dostupné z: <http://www.rodinnaporadnacb.cz/stredisko-pro-rodinu>

(20) Naše služby. *Diakonie Českobratrské církve evangelické* [online]. © 2015 [cit. 2015-04-28]. Dostupné z: <http://www.diakonie.cz/nase-sluzby/>

(21) *Diakonie Českobratrské církve evangelické: Středisko humanitární a rozvojové spolupráce* [online]. © 2015 [cit. 2015-04-28]. Dostupné z: <http://hrp.diakonie.cz/>

(22) *Hasičský záchranný sbor České republiky* [online]. © 2015 [cit. 2015-03-13]. Dostupné z: <http://www.hzscr.cz/clanek/krizove-rizeni-a-cnp-system-krizoveho-rizeni-system-krizoveho-rizeni.aspx?q=Y2hudW09Mg%3D%3D>

(23) *Ministerstvo zahraničních věcí České republiky* [online]. [cit. 2015-03-13]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/rozvojova_spoluprace/humanitarni_pomoc/postup_pri_zapojovani_cr_do_zachrannych.html

(24) *Vyhledávací a záchranný odřad do obydlených oblastí* [online]. © 2006 [cit. 2015-03-13]. Dostupné z: <http://www.usar.cz/webmagazine/kategorie.asp?idk=196>

(25) **Česko.** Zákon č. 151/2010 Sb., o zahraniční rozvojové spolupráci a humanitární pomoci poskytované do zahraničí a o změně souvisejících zákonů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2010, 53/2010. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/start.aspx>

(26) **Česko.** Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně kterých zákonů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2000, 73/2000. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/start.aspx>

(27) **Česko.** Nařízení vlády č. 463/2000 Sb., o stanovení pravidel zapojování do mezinárodních záchranných operací, poskytování a přijímání humanitární pomoci a

náhrad výdajů vynakládaných právníckými osobami a podnikajícími fyzickými osobami na ochranu obyvatelstva. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2000, 132/2000. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/start.aspx>

(28) *Metodická pomůcka Ministerstva vnitra*. 30. června 2003. 2003. Dostupné z: http://www.zlin.eu/data/dataupload/okr/krizove_situace/40__zasady_rozlisovani_cinnosti_pri_zalp_mp.pdf.

(29) **Česko**. Vyhláška Ministerstva vnitra č. 328/2001 Sb., o některých podrobnostech zabezpečení integrovaného záchranného systému. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2001, 127/2001. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/start.aspx>

(30) **HLADKÝ, Jaromír**. *Krizové řízení a ochrana obyvatelstva při mimořádné události*. Brno, 2010. Dostupné z: http://is.muni.cz/th/252237/pedf_b/Krizove_rizeni_a_ochrana_obyvatelstva_pri_mimoradnych_udalostech.pdf. Bakalářská práce. Pedagogická fakulta Masarykovy univerzity. Vedoucí práce doc. RNDr. PhDr. Mojmír Stojan, CSc.

(31) **Česko**. Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon). In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2000, 73/2000. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/start.aspx>

(32) **BLAŽKOVÁ, Kateřina**. *Hasičský záchranný sbor Moravskoslezského kraje* [online]. 2011 [cit. 2015-03-13]. Dostupné z: <http://www.hzsmsk.cz/index.php?a=cat.70>

(33) *Granty VŠERS* [online]. 2009 [cit. 2015-03-13]. Dostupné z: <http://granty.vsiers.cz/vpbs/wp-content/uploads/2012/05/13-Z%C3%A1sady-sou%C4%8Dinnosti-mezijednotkami-MP-IZS-a-FO-fin%C3%A1ln%C3%AD.pdf>

(34) **SKALSKÁ, Květoslava, Zdeněk HANUŠKA a Milan DUBSKÝ**. *Integrovaný záchranný systém a požární ochrana: modul I* [online]. Vyd. 1. Praha: MV - generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2010, 55, 44 s.

[cit. 2015-05-01]. ISBN 978-80-86640-59-4. Dostupné z: <http://www.hzscr.cz/soubor/vzdelavani-v-krizovem-rizeni-moduly-modul-i-pdf.aspx>.

(35) **KOSÁČKOVÁ, J.** [osobní sdělení] Oblastní spolek Českého červeného kříže České Budějovice, sděleno dne 2. 4. 2015

(36) **CHÁNOVÁ, J.** [osobní sdělení] ADRA o. p. s., sděleno dne 2. 4. 2015

(37) **TLAPÁK, R.** [osobní sdělení] Diecézní charita České Budějovice, sděleno dne 9. 4. 2015

(38) *Vodní záchranná služba ČČK* [online]. © 2015 [cit. 2015-04-23]. Dostupné z: <http://www.vzs.cz/>

(39) Záchraný tým. *Vodní záchranná služba ČČK MS Český Krumlov* [online]. © 2015 [cit. 2015-04-23]. Dostupné z: <http://www.zachranari.com/zachranny-tym/>

(40) *Vodní záchranná služba ČČK MS České Budějovice* [online]. 2015 [cit. 2015-04-23]. Dostupné z: www.vzscb.cz

(41) **KOČVARA, P.** [osobní sdělení] Vodní záchranná služba Českého červeného kříže místní skupina České Budějovice, sděleno dne 22. 4. 2015

(42) Statistika. *Hasičský záchranný sbor České republiky* [online]. © 2015 [cit. 2015-04-29]. Dostupné z: <http://www.hzscr.cz/clanek/statisticke-rocenky-hasicskeho-zachranneho-sboru-cr.aspx>

(43) Zprávy o stavu požární ochrany v Jihočeském kraji. *HZS Jihočeského kraje* [online]. © 2015 [cit. 2015-04-29]. Dostupné z: <http://www.hzscr.cz/zpravy-o-stavu-pozarni-ochrany-v-jihoceskem-kraji.aspx>

7 PŘÍLOHA

Příloha A - Struktura rozhovoru s NNO

I. Dotazník pro NNO, které uzavřely dohodu s HZS Jihočeského kraje

1. Celý název organizace
2. Právní forma
3. Datum vzniku organizace
4. Sídlo organizace
5. Typ dohody
6. Kódové označení dohody
7. Činnost organizace při řešení mimořádné události (kódové označení)
8. Možný čas výjezdu organizace na místo mimořádné události
9. Dostupnost spojení kontaktní osoby organizace
10. Síly a prostředky, které je organizace schopna nabídnout
11. Provádění kontroly aktuálního stavu spojení

12. Provádění kontroly aktuálního stavu sil a prostředků, tedy předmětu uzavřené smlouvy

13. Počet mimořádných událostí, u kterých NNO zasahovala

14. Druh mimořádné událostí, u kterých NNO zasahovala